

Vyhodnotenie pripomienok k CP 2 zaslaných v rámci Národnej konzultácie k eurofondom 2021 – 2027

Dátum	Pripomienkujúci subjekt	Pripomienka	Vyhodnotenie
9.11.	KOVOT s.r.o., Vavrečka	<p>V rámci cieľa 2: „Ekologické Slovensko pre budúce generácie“ navrhujeme medzi riešenia doplniť aj proces výskumu a vývoja nových efektívnych a inovatívnych recyklačných technologických procesov (nižšia energetická náročnosť, nižšie negatívne dopady na emisie metalurgických procesov(atď.) a zavedenie nových procesov u kovového odpadu v rámci obehového hospodárstva, kde sa z kovového vytriedeného a vyčisteného odpadu zase môže stať materiál vstupujúci do obehového hospodárstva v zmysle nariadenia rady EÚ č. 333/2011 z 31.marca 2011, ktorým sa ustanovujú kritériá na určenie toho, kedy určité druhy kovového šrotu prestávajú byť odpadom podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/E</p>	<p>Podpora výskumu a vývoja, ako aj podpora zavádzania technologických a procesných inovácií je predmetom podpory v rámci cieľa politiky 1, pričom môže zahŕňať aj podporu výskumu a vývoja nových efektívnych a inovatívnych recyklačných technologických procesov navrhovaných v pripomienke. Veda a výskum v oblastiach prechodu na obehové hospodárstvo bude predmetom podpory, pričom dôraz by mal byť kladený na prepojenie výskumu s praxou a s podporou malých a stredných podnikov. Oblasti podpory a technologické priority budú definované v rámci procesu podnikateľského objavovania (EDP), ktorý je súčasťou aktualizácie Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR.</p> <p>V rámci uvedeného cieľa sa navrhovalo už v procese prípravy Partnerskej dohody prostredníctvom predložených návrhových listov na podporu aj výskum a vývoj nových efektívnych a inovatívnych technológií v oblasti odpadového hospodárstva, ako aj rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívanie pokročilých technológií prispievajúcich k budovaniu obehového hospodárstva.</p> <p>Na základe pripomienok odbornej a laickej verejnosti sa bude požadovať, aby subjekty, ktoré budú implementovať aktivity cieľa politiky 1, zvyhodňovali a prioritizovali projekty zamerané na podporu nových inovatívnych a efektívnych technológií recyklácie odpadov, na podporu bezodpadových výrobných technológií ako aj technológií využívajúcich ako vstupy recyklované materiály.</p>

10.11	Mgr. Rudolf PADO, OZ TATRY	<p>OZE: pozor na nadvládu ekonomiky nad životným prostredím, budovanie OZE napr. MVE sa vymklo spod kontroly, EIA formálna, zdevastované riečne ekosystémy ... , obdobne živelný rozvoj fotovoltaických parkov, bioplynové stanice s únikmi digestátu (ekologické havárie) odpor obyvateľstva už v štádiu zámeru...</p> <p>- Adaptácia na klímu: zelené opatrenia v obciach sú predražené a „na efekt,“ plánované bez a proti záujmom verejnosti, v mnohých prípadoch sa odstraňuje vzrastlá zeľa a nahrádza „atrapami drevín“ s minimálnou funkčnosťou, z krajiny naďalej mizne, napriek deklaráciám, nelesná drevinová vegetácia (brehové porasty, vetrolamy, remízky). Niekoľko téz: Ponúknuť farmárom dobre nastavený balík opatrení, ktorého cieľom bude diverzifikácia krajiny, zelená infraštruktúra a podpora biodiverzity. Ponúknuť vlastníkom a obhospodarovateľom lesa, dobre nastavený balík opatrení, ktorého cieľom bude zachovanie pralesov a prírodných lesov, ochrana vzácnych ekosystémov a druhov a podpora prírode blízkeho hospodárenia v lesoch. Investícia do nezávislého, kvalitného, terénneho a cieleného poradenského systému pre poľnohospodárov a lesníkov.</p> <p>- Odpady: Posilniť personálne kapacity a materiálno-technické vybavenie kontrolných inštitúcií (SIŽP, OÚ – odbory starostlivosti o ŽP), elektronizovať systém podávania podnetov modernými prostriedkami prístupnými pre občanov. www.trashout.me = príklad toho, ako pomerne dobrá nápad štátna správa ŽP ignoruje (80% hlásení občanov nevyriešených)</p> <p>- Zlepšenie ochrany prírody a krajiny: detto z časti adaptácia na klímu a odpady, boj s inváznymi druhmi napriek legislatívnemu ukotveniu nezvládnutý, nevymáhaný právne ...</p> <p>- Mestská mobilita: za akú cenu?, projekty realizované proti záujmom ľudí a za cenu zničenia prostredia (ostatný príklad z Liptovského Hrádku, kde sa pre cyklotrasu vyrúbala zdravá lipová alej), mobilita sa stala fetišom starostov a nástrojom PR ...</p> <p>So znepokojením sledujeme ako sa regionálne rozhodovanie o využívaní eurofondov dostáva pod samosprávy prostredníctvom akýchsi „regionálnych skupín“ zložených zo starostov a</p>	<p>Táto pripomienka sa týka viacerých oblastí:</p> <p>Obnoviteľné zdroje energie (OZE): SR má záväzky v oblasti podpory OZE, ktoré vyplývajú z európskych a národných cieľov. Zároveň je podpora OZE kľúčová v riešení mitigácie zmeny klímy. EÚ a SR sú si zároveň vedomé rizík, ktoré sa spájajú s podporou OZE. Preto budú všetky intervencie fondov EÚ v tejto oblasti podliehať rámcu EÚ a národných prístupov pre trvalú udržateľnosť výroby energie z OZE. Podpora OZE bude realizovaná v súlade s podmienkami trvalej udržateľnosti a v súlade s požiadavkami na ochranu životného prostredia. Budovanie malých vodných elektrární sa aktuálne špecificky nenavrhuje, každopádne ich budovanie podlieha požiadavkám Rámцovej smernice o vodách a ďalším požiadavkám na ochranu životného prostredia a vodných ekosystémov. Smernica o obnoviteľnej energii z novembra 2016 obsahuje aktualizované kritériá udržateľnosti pre biopalivá používané v doprave a biokvapaliny a tuhé a plynne palivá z biomasy používané na výrobu tepla a elektriny. EK vydala odporúčania týkajúce sa kritérií udržateľnosti pre biomasu. Tieto odporúčania sa majú vzťahovať na energetické zariadenia s tepelným alebo elektrickým výkonom najmenej 1 MW. Vláda SR vo svojich strategických dokumentoch, ako je napríklad Stratégia energetickej bezpečnosti SR či Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021-2030, zohľadňuje environmentálne riziká OZE. Na druhej strane pri decentralizovaných a veľmi rôznorodých projektoch môžu vznikať riziká, preto budú hrať environmentálne kritériá pri schvaľovaní a implementácii projektov podporených v rámci fondov EÚ dôležitú úlohu.</p> <p>V rámci špecifického cieľa „Podpora prispôsobenia sa zmene klímy, predchádzania rizikám a odolnosti voči katastrofám“ OP Slovensko, navrhuje sa v časti týkajúcej sa odpadov na podporu posilnenia materiálového vybavenia a technického zabezpečenia, ako aj personálneho posilnenia kontrolných zložiek v rezorte životného prostredia, ktoré dohliadajú na dodržiavanie príslušných právnych predpisov oblasti životného prostredia, a to v aktivite „G. Podpora prevencie a manažmentu rizík vyplývajúcich z porušovania legislatívnych</p>
-------	-------------------------------	--	--

		<p>niekoľkých starostlivo preosievaných regionálnych hráčov sledujúcich vlastné záujmy. Rozhoduje sa bez ľudí a proti ľuďom!!!! Rozhodujú ľudia, ktorí napriek odporu ľudí presadzovali v regióne škodlivé zámery a „stiahli sa“ až po obrovskom tlaku komunity. Títo majú teraz rozhodovať? Žiadame financie pre občanov: jednoduché grantové schémy (1 word do 10 strán projekt, 1 excel rozpočet), 30 – 100 000 eur projekt na 1 až 3 roky ... na zámery ľudí pre ľudí (výsadba drevín v obciach a krajine, čistenie riek a krajiny ...) = obrovská synergia občianskeho aktivizmu.</p>	<p>predpisov v životnom prostredí“.</p> <p>V súvislosti s adaptáciou na zmenu klímy a balíkmi opatrení, ktoré by mali byť nastavené pre farmárov, resp. vlastníkov a obhospodarovateľov lesa je balík nastavený v koncepcných dokumentoch (napr. aktualizovaná Stratégia adaptácie SR na zmenu klímy), ku ktorým sú vypracované, resp. sa práve pripravujú aj akčné plány. Z nich je možné zostaviť balíky aj pre farmárov, resp. vlastníkov a obhospodarovateľov lesa. Nakoľko však oblasť poľnohospodárstva a lesníctva je súčasťou Spoločnej poľnohospodárskej politiky na roky 2021-2027, financovanie takto zostavených balíkov musí byť zabezpečené z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka.</p> <p>V prípade ochrany prírody je potrebné uviesť, že problémom pri realizácii aktivít zameraných na boj proti inváznym druhom je najmä rozdrobenosť pozemkov, ktorá neumožňuje dosiahnutie želaného efektu v prípade aktivity, ktorá má byť realizovaná nie podľa prístupnosti niekoľkých pozemkov, ale na základe potreby komplexného odstránenia invázneho druhu na danej lokalite. V opačnom prípade by boli invázne druhy dočasne odstránené iba čiastočne na malých územiach, avšak na tieto územia by sa následne rozšírili z ostatných v blízkom okolí. Kompetencie v oblasti boja s inváznymi druhmi, ako aj vymožitelnosť práva, majú aj samotné obce a mestá, tie však v praxi nie sú dostatočne uplatňované. Aj preto sa v novom OP Slovensko navrhuje personálne aj kapacitné posilnenie funkcií SIŽP, aby mohol byť zabezpečený efektívny prístup. Zároveň by ich úlohou bolo iniciovať záujem samotných vlastníkov / užívateľov pozemkov o úpravu pozemkov za účelom odstránenia nepôvodných invázných druhov.</p>
9.11	občianske združenie SaUvedom - Cirkulárny Hub	<p>Zmena má byť systémová a naše úrady musia byť ich vlajkovou loďou - digitalizácia verejnej správy a zelené obstarávanie majú byť 1 z priorit. Zelené obstarávanie má silu meniť trh - dopyt definuje ponuku - štát musí prvý nakupovať s rozumom. Štátny aparát musí prijímať také opatrenia a robiť také kroky, aby sám predchádzal vzniku odpadu a brzdil svoju vlastnú nadspotrebu. Zelené obstarávanie bude v konečnom dôsledku šetriť aj</p>	<p>SR dlhodobo podporuje rozvoj zeleného verejného obstarávania. V rámci národnej stratégie Zelenšie Slovensko, Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030 (ďalej len "ES 2030"), sú obsiahnuté viaceré ciele, týkajúce sa zeleného verejného obstarávania v rámci podpory obehovej ekonomiky. V súčasnosti končí platnosť v poradí tretieho Národného akčného plánu pre zelené verejné obstarávanie v SR na roky</p>

		<p>financie.</p> <p>Odpadová politika je oblasť do ktorej sa oplatí investovať. Jej nadstavbenie je kľúčové pre ďalší rozvoj krajiny.</p> <p>1 je potrebné najprv dosiahnuť vysokú mieru separovaného zberu (predchádzanie vzniku odpadu, vzdelávanie občanov, separácia)</p> <p>2 následne treba mať plán ako upravovať tento vyseparovaný (i nevyseparovaný) odpad a mať postavené triediace linky po celej krajine a regiónoch - ideálne podporovať samosprávy aby mali odpadové či zvozové spoločnosti vo svojom portfóliu (po zbere bio zložky by sme mali začať zbierať textilný odpad) 3 Následne sa dá rozvíjať recyklácia a ďalšie nakladanie s odpadom podľa hierarchie odpadového hospodárstva. Dôležité je vytvoriť podmienky pre to, aby sa navýšili kapacity pre recykláciu. Všetko, čo sa dá recyklovať, by nemalo skončiť v zmesovom komunálnom odpade.</p> <p>4. treba rozvíjať trh s druhotnými surovinami - je slabý dopyt (tu vie pomôcť taktiež zelené VO, pretože štát má aktívne pripravovať možnosti odbytu pre domáci odpad zároveň s budovaním kvalitnej infraštruktúry na zber odpadu. Cez zelené VO taktiež vieme efektívne obmedzovať bioplasty, podporovať ekodizajn. Podpora vývoja nových a materiálov. Zatvárať materiálové toky, podporovať obehové hospodárstvo a nové technológie. Podporovať obehové riešenia (modely zdieľanej ekonomiky, opráv, požičiavania) a znižovať jednorazovosť. Podporovať inovatívne firmy v oblasti obehového hospodárstva - tie absolútne menia zaužívaný model fungovania ekonomiky. Preto musia byť prioritou každej modernej a vizionárskej vlády.</p>	<p>2016 - 2020. MŽP SR v súčasnosti spolu s ostatnými dotknutými subjektmi, najmä s Úradom pre verejné obstarávanie, pripravuje nový Národný program pre zelené verejné obstarávanie v SR, ktorého cieľom bude dosiahnuť strategické ciele uvedené v ES 2030. MŽP SR taktiež v spolupráci s Úradom pre verejné obstarávanie pripravilo Konceptiu rozvoja a realizácie zeleného verejného obstarávania (ďalej len "Konceptia"), ktorú schválila vláda SR uznesením č. 478 dňa 2. októbra 2019, účelom ktorej je povzbudiť ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy k intenzívnejšiemu využívaniu inštitútu zeleného verejného obstarávania. V zmysle Konceptie MŽP SR vždy na začiatku nového kalendárneho roka navrhne „environmentálne vhodnú“ produktovú skupinu na daný kalendárny rok. Následne v spolupráci s Úradom pre verejné obstarávanie pripraví pre túto produktovú skupinu metodiku, ktorú predloží na rokovanie vlády vo forme nelegislatívneho materiálu. Doposiaľ boli v zmysle Konceptie pripravené 3 metodiky a to v rámci produktových skupín: Počítače a monitory, Kopírovací a grafický papier, Cestná doprava. Štvrtú metodiku pre produktovú skupinu Čistiace prostriedky a upratovacie služby plánuje MŽP SR spolu s Úradom pre verejné obstarávanie predložiť na rokovanie vlády ešte tento rok. Využívanie environmentálnych charakteristík, uvedených v týchto metodikách, sú pre ústredné orgány štátnej správy na základe uznesení vlády záväzné. Zelené verejné obstarávanie pomáha pri prevencii vzniku odpadov v rámci širokej škály produktových skupín, v rámci ktorých je možné ho uplatniť. Pri obstarávaní stavieb alebo rekonštrukcii budov minimalizuje tvorbu odpadu a zabezpečuje riadny manažment stavebného materiálu z demolácií budov. Pri zabezpečovaní cateringu je možné požadovať využívanie opätovne využiteľného servisu (taniere, poháre, príbor) – teda nie jednorazový plastový riad. Odpad, ktorý vzniká pri takýchto udalostiach, je možné riadne triediť a následne ho využiť na jeho ďalšie zhodnotenie alebo recykláciu. Pri obstarávaní čistiacich prostriedkov má využívanie environmentálnych charakteristík v rámci verejného obstarávania produktov a služieb zahrnutých v</p>
--	--	---	---

			<p>predmetnej produktovej skupiny pozitívny dopad aj na nižší objem vypúšťania odpadových vôd v súvislosti s používaním čistiacich prostriedkov alebo nižší objem vzniku odpadu (v tuhom aj v kvapalnom stave).</p> <p>Súhlasíme, že zelené verejné obstarávanie má potenciál prispieť k podpore environmentálne priaznivých riešení, návrh Partnerskej dohody SR obsahuje text zakotvujúci uplatňovanie zeleného verejného obstarávania.</p>
10.11	Gustafikova SAŽP Banská Bystrica	<p>Dobrý deň,</p> <p>dovoľte mi vás upozorniť a poprosiť o prehodnotenie názvu Ekologické Slovensko pre budúce generácie. Použitie Ekologické nie je terminologicky správne. A tým sa, podľa môjho názoru, vyvolávajú u odbornej verejnosti pochybnosti o odbornosti tých, ktorí sa venujú tejto oblasti pri príprave Národnej konzultácie k eurofondom 2021 – 2027, čo je podľa mňa na škodu.</p> <p>Ako vhodnú alternatívu navrhujem zelené. Zelené Slovensko pre budúce generácie. Ďalšie alternatívy Životné prostredie pre budúce generácie Slovenska. Starostlivosť o životné prostredie pre budúce generácie Slovenska. Ekológia totižto skúma vzájomné vzťahy medzi organizmami navzájom.</p> <p>Ďakujem za zváženie mojej pripomienky</p>	<p>Stotožňujeme sa s názorom uvedeným v pripomienke. V súčasnosti sa však v súlade s cieľmi politiky stanovenými v článku [4 ods. 1] nariadenia (EÚ) 2018 sa slovenská terminológia odvíja od jednotného rámca EÚ. V nariadení EÚ sa pre cieľ 2 používa názov:</p> <p>„Ekologickejšia, nízkouhlíková a odolná Európa vďaka presadzovaniu čistej a spravodlivej energetickej transformácie, zelených a modrých investícií, obehového hospodárstva, adaptácie na zmenu klímy a prevencie a riadenia rizika“. Táto terminológia bude po schválení legislatívy ešte predmetom pripomienkového konania, kde budeme komunikovať prekladateľskej jednotke EK aj návrh na zmenu názvu cieľa na Zelenšia Európa (keďže v origináli návrhu legislatívy je to A Greener Europe).</p>
10.11.	Katarína Magdechová/Združenie vlastníkov a prevádzkovateľov súkromných koľajových vozidiel	<p>Považujeme za nevyhnutné aby čerpanie prostriedkov z EÚ fondov bolo nastavené transparentne, predvídateľne, efektívne a najmä nediskriminačne bez ohľadu na veľkosť podniku. Súhlasíme s opatreniami zameranými na posilnenie rastu najmä malých a stredných podnikov, avšak nemôžeme opomenúť ani veľké podniky, ktoré tvoria imanentnú súčasť národohospodárskych funkcií štátu. Z pohľadu veľkosti podniku je neopomenuteľným faktom, že aj na základe splnenia kritérií definujúcich mikro, malý, stredný (ďalej len „MSP“) a veľký podnik sa v niektorých prípadoch veľký podnik v SR nemôže porovnávať s veľkým podnikom pôsiacim v inom ČS EÚ, aj keď každý z nich naplňa definíciu veľkého podniku. Ako hlavné kritéria pri určovaní či sa podnik považuje za MSP je jeho veľkosť (počet pracovníkov, obrat, celková súvaha) a zdroje (vlastníctvo, partnerstvá, prepojenia). Pri analogickom použití</p>	<p>Princípy transparentnosti, predvídateľnosti, efektívnosti a nediskriminácie sú v oblasti plánovania programového obdobia 2021-2027 kľúčové a bude na nich prihliadať tak Európska komisia ako aj národná implementačná štruktúra. Opatrenia budú zamerané v cieľi 1 a cieľi 2 aj na posilnenie rastu najmä malých a stredných podnikov, pričom sa prihliada aj na veľké podniky. Tie sú v cieľi 2 kľúčové v oblasti znižovania emisií, zlepšenia kvality ovzdušia a plnení záväzkov vyplývajúcich z európskej a domácej legislatívy. Zároveň je tu priestor pre plnenie environmentálnych cieľov, za súčasného zlepšovania konkurencieschopnosti domáceho priemyslu a služieb. Kategorizácia mikropodnikov, malých a stredných podnikov (MSP) a veľkých podnikov sa riadi podľa článku 2 prílohy k odporúčaniu 2003/361/ES a súvisiacich definícií podľa EUROSTAT.</p>

		<p>týchto kritérií na veľké podniky jasne vyplýva, že aj keď sa podnik (v jednom ČŠ) považuje za veľký nie je určená jeho konkurencieschopnosť v celoeurópskom meradle v zmysle vyššie uvedených kritérií. Preto považujeme za potrebné, aby čerpanie EÚ fondov bolo umožnené aj veľkým podnikom. Medzi prioritné oblasti, ktoré nie sú uvedené v rámci navrhovaných priorít Partnerskej dohody SR pre oblasť železničnej dopravy navrhujeme zaradiť:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšenie podpory železničnej dopravy ako ekologického druhu dopravy • Podpora rozvoja železničnej infraštruktúry • Výstavba a modernizácia železničných tratí zaradených mimo siete TEN-T • Podpora rozvoja a konkurencieschopnosti nákladnej železničnej dopravy • Podpora výskumných a inovačných projektov v rámci železničnej dopravy zahŕňajúca aj podporu výskumných a inovačných projektov pre oblasť výroby a servisu vagónov a rušňov • Podpora nákupu železničných vozidiel na alternatívny pohon • Modernizácia a obnova údržbárskych dielní • Podpora zabezpečenia dôslednej a rýchlej prípravy zmeny prechodu cestnej prepravy nákladu na železničnú dopravu (ako ekologického druhu dopravy) 	<p>Druhá časť pripomienky sa týka rozvoja železničnej dopravy, ktorý spadá do cieľa 3. Rozvoj železničnej infraštruktúry považujeme za prioritnú oblasť záujmu pre budúce programové obdobie. Ambíciou je použiť rozhodujúcu časť zdrojov fondov EÚ (vrátane priamo riadených programov a Nástroja na podporu obnovy a odolnosti) na rozvoj železničnej dopravy (osobnej a nákladnej) s cieľom dosiahnuť maximálny možný prechod z cestnej dopravy na udržateľnejšie druhy dopravy.</p>
11.11.	Peter Slovák	<p>V rámci cieľa politiky súdržnosti PO 2 navrhujem doplniť opatrenie RCUE a to v zmysle schváleného Integrovaného národného energetického a klimatického plánu SR na roky 2021-2030.</p> <p>Navrhujem zriadiť regionálne centrá udržateľnej energetiky (RCUE) vo všetkých okresoch, prípadne subregiónoch, Slovenskej republiky ako súčasť kľúčovej miestnej organizačnej infraštruktúry, nevyhnutnej pre koordináciu prechodu na nízkouhlíkovú ekonomiku.</p> <p>Zriadenie RCUE je životne nevyhnutné pre vybudovanie ekologickejšieho, nízkouhlíkového a zároveň konkurencieschopného hospodárstva, ktoré je prioritou SR. Bez zriadenia RCUE nebude možné efektívne koordinovať realizáciu projektov v oblasti energetickej efektívnosti a využívania OZE na</p>	<p>Regionálne centrá udržateľnej energetiky sú veľmi dôležité pre plnenie cieľov dekarbonizácie Slovenska a plnenie európskych a národných cieľov prechodu na nízkouhlíkovú ekonomiku a uhlíkovú neutralitu.</p> <p>Budovanie regionálnych kapacít na podporu rozvoja regionálnej udržateľnej energetiky je jedným z kľúčových návrhov Partnerskej dohody a OP Slovensko v súlade s opatreniami identifikovanými v Národnom energetickom a klimatickom pláne - NECP (budovanie krajských energetických centier - KEC a regionálnych centier udržateľnej energetiky - RCUE), táto podpora je zahrnutá v bode – „systematická podpora energetického plánovania a podpora rozvoja regionálnej a lokálnej energetiky (prostredníctvom vytvorenia siete energetických centier) s cieľom optimalizovať energetickú potrebu a spotrebu, vrátane zvyšovania</p>

		miestnej úrovni a tak splniť záväzky SR dosiahnutím uhlíkovej neutrality do roku 2050.	informovanosti v oblasti energetickej efektívnosti“. Konceptia budovania KEC a RCUE je predmetom intenzívnych diskusií so zainteresovanými subjektami, zahŕňa aj diskusie o najvhodnejšom modeli z pohľadu štruktúry, vzájomných vzťahov a fungovania siete týchto centier. Na úrovni OP Slovensko bola v tejto súvislosti definovaná osobitná aktivita „Podpora rozvoja regionálnej a lokálnej energetiky, predmetom ktorej je zriadenie KEC a RCUE“.
11.11.	Michal Gutman/SPP – distribúcia, a.s.	<p>Pripomienka 1: V časti PO 2, bod 15 (strana 4 dokumentu), doplniť na konci slová: „potreba zvýšiť energetické zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu za účelom výroby biometánu“.</p> <p>Odôvodnenie: Zvýšením energetického zhodnocovania biologického rozložiteľného odpadu sa zníži miera skladovania, výrobou biometánu sa zvýši podiel OZE v zásobovaní plynom a v sektore vykurovania.</p> <p>Pripomienka 2: V časti Podpora energie z obnoviteľných zdrojov, v Očakávaných výsledkoch doplniť nový bod: „zvýšenie podielu OZE v zásobovaní plynom podporou výroby nízkoemisných a bezemisných plynov, ako sú biometán a vodík a podporou technológií na báze Power to gas na sektorovú integráciu elektrickej energie a plynu.“.</p> <p>Odôvodnenie: Zvýši sa tak podiel OZE v energonosičoch.</p> <p>Pripomienka 3: V časti Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo, doplniť v Očakávaných výsledkoch nový bod: „zvýšenie množstva zhodnoteného odpadu formou výroby bioplynu a biometánu“.</p> <p>Odôvodnenie: vid'. pripomienka č. 1.</p> <p>Pripomienka 4: V časti Zlepšenie kvality ovzdušia, v Očakávaných výsledkoch doplniť nový bod: „zvýšenie množstva nahradených kotlov na tuhé palivo za kotly na zemný plyn“.</p> <p>Odôvodnenie: Táto aktivita by mala byť kvantifikovaná a zaradená medzi sledované výsledky.</p> <p>Pripomienka 5: V časti Cestná doprava, v Očakávaných výsledkoch doplniť nový bod: „podpora nákupu vozidiel MHD na alternatívne palivá - jednotkový paušálny príspevok na nákup vozidiel MHD, viazaný na nákup vozidiel MHD len na</p>	<p>Odpoveď k pripomienke 1 zameranej na energetické zhodnocovanie odpadov:</p> <p>Aktivity v oblasti odpadového hospodárstva sú navrhované na podporu v novom programovom období tak, aby v čo najvyššej miere prispievali k plneniu cieľov recyklácie komunálnych odpadov stanovených v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2008/98/ES o odpade a o zrušení určitých smerníc (ďalej len „rámcová smernica o odpade“). Z uvedeného dôvodu by ťažiskom podpory mala byť recyklácia odpadov vrátane anaeróbného a aeróbného spracovania biologicky rozložiteľných odpadov. Jedným z výstupov anaeróbného spracovania biologicky rozložiteľných odpadov je aj bioplyn. Energetické zhodnocovanie odpadov nie je navrhované na podporu.</p> <p>Odpoveď k pripomienke 2:</p> <p>V princípe súhlasíme, detailné opatrenia, budú ďalej špecifikované v návrhu OP Slovensko.</p> <p>Odpoveď k pripomienke 3:</p> <p>Výsledky v rámci špecifického cieľa „Podpora prechodu na obehové hospodárstvo“ zodpovedajú navrhovaným aktivitám a zároveň sú merateľné prostredníctvom spoločných ukazovateľov stanovených pre všetky členské štáty Európskou komisiou. Spoločné ukazovatele sú navrhované všeobecne, nie sú špecifikované pre konkrétne druhy odpadov, resp. konkrétne výstupy procesu recyklácie/zhodnocovania odpadov.</p> <p>Odpoveď k pripomienke 4 týkajúcej sa kvality ovzdušia:</p> <p>Výsledky v časti Zlepšenie kvality ovzdušia sú navrhnuté v súlade s ukazovateľmi vzťahujúcimi sa k danej oblasti, ktoré sú</p>

		<p>alternatívne palivá“.</p> <p>Odôvodnenie: Podpora nákupu vozidiel MHD na alternatívne palivá by mala byť kvantifikovaná a zaradená medzi sledované výsledky.</p>	<p>stanovené v prílohe k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde. Tieto ukazovatele sú spoločné pre všetky členské štáty EÚ.</p> <p>Výsledky predmetnej aktivity budú monitorované na projektovej úrovni prostredníctvom ukazovateľa „Inštalovaný výkon nízkoemisných zariadení nahradzujúcich zastarané spaľovacie zariadenia na výrobu tepla na vykurovanie v domácnostiach (v MW)“.</p> <p>Odpoveď na pripomienku 5: Podpora nákupu vozidiel MHD je predmetom podpory cieľa 2, cestná doprava je zaradená do cieľa 3. Podpora vozidiel MHD musí byť naviazaná na alternatívne palivá a takto sa to koncipuje aj v návrhu OP Slovensko.</p>
11.11.	<p>Priatelia Zeme-CEPA, o.z. Juraj Zamkovský</p>	<p>Zásadná pripomienka k Tab 1. k časti PO2: v poslednom stĺpci „Zdôvodnenie výberu cieľa...“ žiadam doplniť na prvé miesta dva nové body v znení:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Absencia systému koordinácie a plánovania rozvoja udržateľnej energetiky na regionálnej úrovni, predovšetkým odborných kapacít, ale aj technických podmienok, finančných zdrojov a štandardizovaných metodických postupov potrebných pre systematické regionálne energetické plánovanie za účelom dosiahnutia uhlíkovej neutrality do roku 2050. • Nedostatočne rozvinutý energetický manažment na úrovni samospráv.“ <p>Zásadná pripomienka k druhej tabuľke (Zhrnutie výberu a hlavných očakávaných výsledkov) k časti „Cieľ politiky 2: Ekologické Slovensko...“: bod „Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti...“ žiadam rozšíriť nasledovne: „Rozvoj systému regionálneho plánovania a koordinácie udržateľnej energetiky a podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženie emisií skleníkových plynov“. Medzi očakávané výsledky na prvé miesto doplniť dva nové body v znení:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „vytvorenie a udržanie Regionálnych centier udržateľnej energetiky (RCUE) na úrovni subregiónov resp. území mestského rozvoja, • posilnenie energetického manažmentu samospráv,“ 	<p>Plánovanie a rozvoj udržateľnej energetiky na regionálnej úrovni je dôležitou súčasťou opatrení plánovaných v novom programovom období. Uvedené doplnenia textu a odôvodnenia budú doplnené do novej verzie dokumentu. Zároveň ale upozorňujeme, že text Partnerskej dohody je v záverečnej verzii limitovaný počtom znakov predpísaných Európskou komisiou a niektoré formulácie budú musieť byť skrátené a preformulované z dôvodu nedostatku miesta. V takom prípade bude samozrejme dôraz na zachovanie významu.</p> <p>V princípe súhlasíme, zároveň pripomíname, že súčasťou konceptu systémovej podpory regionálnej energetiky je aj vytvorenie siete krajských energetických centier na vyššej úrovni, ktoré budú mať vo vzťahu k regionálnych energetickým centrom najmä koordinačnú a metodickú úlohu.</p>

		<p>Za tieto nové body žiadam priradiť posledný očakávaný výsledok „systematická podpora energetického plánovania...“.</p> <p>Odôvodnenie: Bez stabilného a kvalitného systému koordinácie a plánovania udržateľnej energetiky (v širšom význame, vrátane napr. dopravy) v subregiónoch/územiach mestského rozvoja nie je možné dosiahnuť uhlíkovú neutralitu do 2050 a ani optimálne využívať verejné fondy. Schválený NECP SR 2021-2030 obsahuje osobitné opatrenie na vytvorenie RCUE ako základu takéhoto systému (úlohou RCUE ale nie je zabezpečovať energetický manažment samosprávam). NECP predpokladá financovanie RCUE z EŠIF a ŠR, avšak v dekáde 2020/30 uvažuje iba s vytvorením 16 RCUE. Aby systém od začiatku plnil svoje poslanie, je potrebné, aby pokryl celé územie SR. Do vzniku RCUE je nevyhnutné pripraviť a otestovať štandardizované metodické postupy (dnes neexistujú), vytvoriť systém odbornej prípravy a priebežného vzdelávania personálu RCUE, vyriešiť ich administratívno-legislatívne zabezpečenie atď.</p>	
11.11	Republiková únia zamestnávateľov	<p>CIEĽ POLITIKY 2 – EKOLOGICKÉ SLOVENSKO PRE BUDÚCE GENERÁCIE (EKOLOGICKEJŠIA NÍZKOUHLÍKOVÁ EURÓPA)</p> <p>Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženie emisií skleníkových plynov - v rámci očakávaného výsledku „zvýšenie energetickej efektívnosti v podnikoch prostredníctvom podpory zavádzania energeticky efektívnych opatrení, SMART technológií, meracej a riadiacej techniky“ je v záujme jeho dosiahnutia podporovať zlepšovanie energetickej efektívnosti vo výrobných procesoch, ktorých výsledkom bude výrazné zníženie energetickej spotreby a produkcie emisií skleníkových plynov</p> <p>Podpora energie z obnoviteľných zdrojov - v rámci očakávaného výsledku „zvyšovanie podielu OZE v systémoch zásobovania teplom a chladom, ako aj zvyšovanie podielu OZE v energonosičoch, vrátane biometánu a zeleného vodíka, najmä pre zabezpečenie vykurovania a chladenia“ je pre dosiahnutie relevantných pozitívnych dopadov potrebná podpora ich aplikácie (predovšetkým vodíkové aplikácie) v</p>	<p>Táto pripomienka sa týka viacerých oblastí:</p> <p>1. Zlepšovanie energetickej efektívnosti vo výrobných procesoch: V rámci cieľa politiky 2 budú v podnikoch podporované také opatrenia energetickej efektívnosti, ktoré vyplynú z energetického auditu. V prípade opatrení realizovaných na výrobných technológiách v podnikoch je potrebné zohľadniť primárny cieľ plánovanej investície, keďže investície do výrobných technológií, ktorých hlavným cieľom je napr. zefektívnenie výroby, zavádzanie inovácií s cieľom zvyšovania konkurencieschopnosti podnikov a pod., je vo všeobecnosti predmetom podpory cieľa politiky 1. V prípade cieľa politiky 2 budú podporené opatrenia, ktoré preukážu relevantný príspevok k plneniu cieľov v oblasti energetickej efektívnosti, so zohľadnením všetkých obmedzení a pravidiel vyplývajúcich z príslušnej legislatívy, definície oprávnených prijímateľov a pravidiel štátnej pomoci. V súlade so strategickými cieľmi EÚ a Vodíkovej stratégie pre klimaticky neutrálnu Európu budú predmetom novej podpory z fondov EÚ aj vodíkové aplikácie ako energonosiče v priemyselných/ výrobných procesoch, kde by malo ísť aj o prepojenie vedy a výskumu s praxou. V súvislosti s podporou obnoviteľných</p>

	<p>priemyselných/ výrobných procesoch</p> <p>Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd V záujme zabezpečenia dobrého stavu vôd a výrazného zlepšenia hospodárenia s vodou je okrem čistenia komunálnych vôd potrebné podporovať tiež zlepšovanie kvality priemyselných odpadových vôd prostredníctvom podpory odvádzania, čistenia a monitoringu kvality odpadových vôd vznikajúcich pri činnosti subjektov v oblasti priemyslu a služieb zahŕňajúca modernizáciu a výstavbu nových zariadení zameraných na zvyšovanie kvality čistenia odpadových vôd vrátane podpory ich opätovného využitia vo výrobnom procese za účelom zníženia spotreby pitnej vody/ vody z iných zdrojov (povrchových zdrojov).</p> <p>Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo V záujme dosiahnutia významného postupu pri napĺňaní cieľa „predchádzanie vzniku odpadov a zvýšenie miery prípravy na opätovné použitie a recyklácie odpadov a odklon od zneškodňovania odpadov skládkovaním“ je potrebné podporovať uvedené aktivity aj pre odpady, ktoré vznikajú ako dôsledok priemyselnej činnosti (pri súčasnom zachovaní princípu „znečisťovateľ platí“).</p> <p>Fond spravodlivej transformácie Špecifický cieľ FST – odrážka 6 „V Trenčianskom samosprávnom kraji ide konkrétne o región hornej Nitry. V Košickom kraji ide o lokality Košice okolie, Vojany a Turňa nad Bodvou. V Banskobystrickom kraji lokalita Podbrezová a priestory bývalej hlinikárne v Žiari nad Hronom. V Bratislavskom kraji je predmetom transformačného procesu primárne lokalita spoločnosti Istrochem Reality a.s., Slovnaft a.s. a na Záhorí cementáreň Rohožník“ – V okrese Košice-okolie nie sú lokalizované subjekty s uhlíkovo náročnou výrobou, naopak, je potrebné zahrnúť samotné mesto Košice a to s ohľadom na lokalizáciu uhlíkovo náročnej oceliarskej výroby U. S. Steel</p>	<p>zdrojov energie (OZE) sa na úrovni OP Slovensko navrhuje aj podpora výstavby zariadení na výrobu vodíka a syntetických uhľovodíkových palív s využitím OZE a ich využitie v energetických systémoch, vrátane diaľkového vykurovania a chladenia v rámci opatrení na zvyšovanie podielu OZE v energonosičoch.</p> <p>Odpoveď k časti „Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd“: Táto oblasť nie je osobitne rozpracovaná, pretože pri stanovovaní priorit EŠIF nebola zahrnutá ako osobitná priorita. V SR v súlade s platnými predpismi v oblasti vôd platí princíp “Znečisťovateľ platí”. V prípade podpory súkromného sektora sa na uvedené aktivity vzťahuje štátna pomoc a v novom programovom období by mohli byť podporené len také projekty súkromného sektora, ktoré by spĺňali požiadavky nad rámec stanovených noriem, resp. pripravovaných noriem Európskej únie v tejto oblasti.</p> <p>Nakladanie s odpadovými vodami z výrobných činností priemyslu je súčasťou technologických procesov. Táto pripomienka bude riešená pri príprave OP Slovensko, kde môže byť súčasťou opatrení pri zavádzaní princípov obehového hospodárstva vo firmách a vývoja nových technológií pre prax.</p> <p>Odpoveď k časti zameranej na odpadové hospodárstvo: Predmetom podpory v oblasti prípravy na opätovné použitie odpadov a recyklácie odpadov budú všetky druhy odpadov, v zmysle definície odpadu uvedenej v zákone č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení jednotlivých zákonov v znení neskorších predpisov, pričom ich podpora bude závisieť od cieľov a opatrení stanovených v aktuálne platnom Programe odpadového hospodárstva SR. Predchádzanie vzniku odpadov v podobe investícií do nových inovatívnych výrobných technológií spadá do cieľa politiky 1.</p>
--	--	--

Košice, s.r.o.

Špecifický cieľ FST – odrážka 9 „V Košickom kraji významným zdrojom emisií CO2 je US Steel, a.s. Je kľúčovým zamestnávateľom na východe Slovenska s presahom do Prešovského samosprávneho kraja s 10 498 priamymi zamestnancami (údaj z roku 2020). Denný počet zamestnancov subdodávateľov je v priemere 3 000 pracujúcich priamo v areáli US Steel, a.s. Ďalšími významnými zamestnávateľmi sú uhoľná elektrárň Vojany a cementáreň v Turni nad Bodvou“ – potrebné upraviť v súlade s ORSR: U. S. Steel Košice, s.r.o. a súčasne navrhujeme zakomponovať explicitnú podporu produktívnych investícií v tomto podniku

Špecifický cieľ FST – odrážka 10 - úprava textácie: „V Košickom kraji tak bude potrebné alokovať zdroje na podporu produktívnych investícií vo veľkých podnikoch s výrazným znížením emisií CO2 tak, aby sa udržala zdravá ekonomika a znížili sa negatívne dopady na životné prostredie. Košický kraj je najväčším producentom CO2 na Slovensku.

Špecifický cieľ FST – s ohľadom na absenciu konkretizácie aktivít, ktoré by mali byť podporované, konkretizujeme nasledovné aktivity zamerané na znižovanie emisií skleníkových plynov (podporované v podnikoch, vrátane veľkých podnikov spadajúcich pod smernicu o EU ETS):

- opatrenia v technologických výrobných procesoch - úpravy, modernizácie, rekonštrukcie alebo zmena technologických výrobných procesov a konfigurácie systémov výrobnej alebo spracovateľskej technológie, vrátane inovácie výrobných technológií a optimalizácia technologických procesov, ktorých výsledkom je zníženie emisií skleníkových plynov
- elektrifikácia výroby vrátane vybudovanie súvisiacej infraštruktúry;
- energetické využitie odpadového tepla a plynov z výroby;
- modernizácia zariadení na výrobu energie pre vlastnú spotrebu, ktorá vedie k zvýšeniu jeho účinnosti, zníženiu strát a zvýšeniu účinnosti existujúcich tepelných, elektrických alebo kogeneračných jednotiek (vylúčené sú projekty na predĺženie životnosti zdrojov využívajúcich uhlie);
- zavedenie inovatívnych prvkov účinného hospodárenia s

		<p>energiou (napr. meranie a regulácia), zavedenie nástrojov na optimalizáciu prevádzky na základe monitorovania</p> <ul style="list-style-type: none"> - posudzovania spotreby energie vrátane podpory implementácie nástrojov hospodárenia s energiou akumulácia a akumulácia všetkých foriem energie - výroba vodíka a vodíkové aplikácie v priemysle. <p>FST, str. 26: Očakávané výsledky: „produktívne investície do MSP vrátane začínajúcich podnikov, ktoré povedú k hospodárskej diverzifikácii a premene“ vzhľadom na identifikované potreby a v záujme dosiahnutia zadaných cieľov je nevyhnutné podporovať aj produktívne investície vo veľkých podnikoch (všetky identifikované subjekty sú veľkými zamestnávateľmi a teda aj veľkými podnikmi), cieľom podpory je o.. udržanie zamestnanosti v dotknutých regiónoch, s ohľadom na túto skutočnosť sú produktívne investície zamerané na dekarbonizáciu nevyhnutné (návrh podporovaných aktivít vid' vyššie) „investície do posilňovania obehového hospodárstva, a to aj prostredníctvom predchádzania vzniku odpadu, jeho znižovania, efektívneho využívania zdrojov, opätovného využívania, opravy a recyklácie“ – pre efektívne dosahovanie cieľov je uvedené aktivity uplatňovať aj pre odpad produkovaný priemyselnými podnikmi (t.j. nie výlučne komunálny odpad)</p>	
11.11.	Slovenská klimatická iniciatíva	<p>Str.15-16: „SR má potenciál v oblasti využívania veternej a solárnej energie na elektroenergetické účely. Málo využívaný je potenciál geotermálnej energie, kde podpora hydrogeologického prieskumu zameraného na efektívne využívanie geotermálnej energie ... prispeje k vytvoreniu podmienok na reálne využívanie týchto OZE pre zásobovanie teplom a v niektorých prípadoch aj na výrobu elektrickej energie. Dôležité bude okrem zvyšovania účinnosti výroby a distribúcie tepla, aj zvyšovanie podielu OZE v systémoch zásobovania teplom/chladom ako aj zvyšovanie podielu využívania OZE v domácnostiach a bytových domoch na báze aktívnych</p>	<p>Kompromisne možno doplniť „na energetické účely“ a všeobecne používať pojem „energetika“, ktorý je významovo širší. K doplneniu výrazu „efektívne využívanie“ nemáme námietky, dovetok „a v niektorých prípadoch aj na výrobu energie“ navrhujeme nahradiť doplnením „najmä“ pred spojenie „zásobovanie teplom“. Odporúčame pracovať so zaužívaným termínom „aktívny odberateľ“. Ďalšie návrhy považujeme za postačujúce uviesť všeobecne ako energetické spoločenstvá/komunity. Doplnenie odkazu na smernicu o podpore obnoviteľných zdrojov energie (OZE) navrhujeme vypustiť. Návrhy na doplnenie očakávaných výsledkov o oblasti OZE</p>

		<p>odberateľov (prosumerov), občianskych a energetických spoločenstiev a obnoviteľných energetických spoločenstiev (v zmysle Smernice EÚ o podpore OZE).“</p> <p>Očakávané výsledky: • zvyšovanie príspevku k plneniu cieľov EÚ v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov energie, ...</p> <p>Doplniť:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozvoj výroby a zdieľania energie z OZE, zvýšenie podielu výroby z OZE v prostredí občianskych energetických spoločenstiev a obnoviteľných energetických spoločenstiev, • zvýšenie počtu aktívnych odberateľov (prosumerov) využívajúcich zariadenia OZE, <p>zlepšenie poskytovania energetických služieb v súvislosti s výrobou a spotrebou energie z OZE.</p> <p>Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e</p> <p>„Podpora pre zariadenia na výrobu, ..., k zjednodušeniu, zjednoteniu a optimalizácii procesu pripájania zariadení do elektrizačnej sústavy SR. Rozvoj inteligentných sietí a energetických systémov si bude vyžadovať zriadenie jednotnej centralizovanej digitálnej platformy (DataHub), ktorá umožní bezplatne sprístupňovať príslušné dáta transparentne a nediskriminačne všetkým relevantným účastníkom trhu.“</p> <p>Očakávané výsledky: prosíme doplniť bod</p> <ul style="list-style-type: none"> • „zriadenie národného DataHubu na sprístupnenie relevantných dát účastníkom trhu, čo umožní efektívnejšie poskytovanie energetických služieb“ 	<p>navrhujeme zovšeobecniť, napr. „zvýšenie využívania OZE v prostredí energetických spoločenstiev a aktívnych odberateľov“.</p> <p>Zatiaľ navrhujeme túto oblasť na úrovni Partnerskej dohody nešpecifikovať na zriadenie centralizovanej platformy. V rámci implementácie legislatívneho balíka EÚ „Čistá energia pre všetkých Európanov“ je v rámci „Vecného zámeru“ transpozície v oblasti správy, sprístupňovania a zdieľania údajov odporúčaná implementácia hybridného modelu DataHubu (kombinácia centralizovaného a decentralizovaného modelu) s Organizátorom krátkodobého trhu s elektrinou (OKTE) v roli správcu DataHubu. Návrh koncepcie implementácie hybridného variantu DataHubu a súvisiacich legislatívnych úprav však ešte len bude predmetom ďalších aktivít v priebehu nadchádzajúceho roka.</p>
11.11.	Platforma KLIMATICKÝ KLUB/Národný Trust n.o.	<p>2. Ekologické Slovensko pre budúce generácie</p> <p>1. Podpora energie z obnoviteľných zdrojov</p> <p>1. Táto podpora môže umožniť prefinancovať zvýšenie vodozádržnej kapacity krajiny a zvýšenie podielu vegetačného krytu územia čo je kľúčové pre zmiernenie klimatických zmien, ktoré je generované stavom našej krajiny a jej krajinnéj pokrývky</p> <p>2. Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám</p> <p>1. Potrebne je zaviesť do praxe fyzické zvýšenie vodozádržnej kapacity na každom hektári pôdy minimálne o 50 m³, pre</p>	<p>Odpoveď k bodom: 2./1., 2./4.</p> <p>Predmetom podpory v rámci cieľa politiky 2 Ekologickejšia nízkouhlíková Európa, špecifického cieľa „Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám“, sú vodozádržné opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy v zastavanom území sídiel (v intraviláne a extraviláne), ako aj vodozádržné protipovodňové opatrenia mimo zastavaného územia sídiel. Podmienky financovania výdavkov aktivít (napríklad aj stanovenie mernej investičnej náročnosti) budú súčasťou riadiacej dokumentácie OP Slovensko, ako aj stanovené v rámci konkrétnych výziev, a to v závislosti od</p>

	<p>cyklické zadržiavania dažďových vôd. Na tento účel je potrebné vyčleniť podporu 4 € na každý meter kubický takto zvýšenej vodozadržnej kapacity v katastrálnom území každej obce</p> <p>2. Na poľnohospodárskej pôde je potrebné vyčleniť na každom ha pôdy 10 %, ktoré budú určené na zelené opatrenia – vetrolamy, biokoridory, vodozadržné opatrenia, spoločnú infraštruktúru, úžitkové plodiny, ale aj na turistické chodníky a cyklistické a bežecké trasy</p> <p>3. Hospodárske postupy na poliach potrebné presmerovať na hospodárske postupy po vrstevnici – ušetriť sa pohonné hmoty, zadrží dažďová voda ako aj pôda pred eróziou, zvýši sa biologická diverzita krajiny</p> <p>4. V tomto kontexte je potrebné nezabudnúť na dve uznesenia vlády SR z roku 2010 o Programe revitalizácie krajiny a uznesenie vlády SR schvaľujúce zásady integrovaného manažmentu vodných zdrojov a pôdneho fondu</p> <p>3. Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd</p> <p>1. V tejto oblasti je potrebné zaviesť trvalú paušálnu podporu pre obce 650 € na EO a 250 € na meter dĺžky spoločnej kanalizácie komunálnych odpadových vôd – umožnia sa tým decentralizované a lacné systémy zabezpečenia komunálnych odpadových vôd ako napríklad koreňové čistiarne odpadových vôd</p> <p>2. Transformovať odvodňovacie a melioračné sústavy na zavodňovacie sústavy a sústavy zadržiavajúce vodu z dažďových vôd v krajine</p> <p>4. Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb</p> <p>1. Zvyšovanie biologickej diverzity krajiny je možné zabezpečiť vyššie spomenutými opatreniami</p> <p>5. ENRAF</p> <p>1. Potrebná je obnova pôvodných rybníkov ako aj budovanie nových rybníkov a to aj v kontexte budovania vodozadržných opatrení v krajine</p>	<p>toho, či/aké dôvody a analytické podklady sú na ich stanovenie relevantné.</p> <p>Predmetom podpory v rámci špecifického cieľa „Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb“ sú, okrem ochrany prírody, aj opatrenia zamerané na zelenú infraštruktúru.</p> <p>V oblasti adaptácie na zmenu klímy (v ráttane ochrany pred povodňami) sú východiskom pre realizáciu týchto opatrení kľúčové dokumenty - Stratégia adaptácie SR na zmenu klímy (Aktualizácia 2018) a platné plány manažmentu povodňového rizika.</p> <p>Opatrenia na zadržiavanie vody v pôde, ako aj zelené opatrenia na poľnohospodárskej pôde, sú súčasťou oblasti adaptácie poľnohospodárstva na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, ktorá patrí do pôsobnosti MPRV SR a tieto opatrenia budú financované v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ .</p> <p>Odpoveď k bodu: 3./1.</p> <p>Predmetom podpory v rámci cieľa politiky 2 je aj nakladanie s odpadovými vodami prostredníctvom prírodných systémov čistenia odpadových vôd, ktoré sa plánuje vybudovať najmä v menších obciach do 2000 ekvivalentných obyvateľov. Pripomienka sa týka dôležitej otázky alternatívnych riešení prístupu k vode a kanalizácii v kontexte hodnoty za peniaze. Z tohto hľadiska bude možné v novom programovom období podporiť alternatívne čistenie odpadových vôd, ktoré by stávalo na lokálnej a cenovo dostupnej infraštruktúre. Podmienky financovania výdavkov aktivít (napríklad aj stanovenie mernej investičnej náročnosti) budú súčasťou riadiacej dokumentácie OP Slovensko, ako aj stanovené v rámci konkrétnych výziev, a to v závislosti od toho, či/aké dôvody a analytické podklady sú na ich stanovenie relevantné.</p> <p>Odpoveď k bodu: 4./1.</p> <p>Predmetom podpory v rámci cieľa politiky 2 Ekologickejšia nízkouhlíková Európa, špecifického cieľa „Zlepšenie ochrany</p>
--	--	--

			prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb“ sú aj aktivity zamerané na zvyšovanie biologickej diverzity krajiny.
10.11.	Ing. Miroslav Futrikanič	<p>Reagujem na o očakávané výsledky prezentované v oblasti prechodu na obehové hospodárstvo a prezentovaný spôsob ich dosiahnutia</p> <p>Očakávané výsledky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie kapacity pre recykláciu a zhodnocovanie odpadov, • zvýšenie množstva vytriedených odpadov a recyklovaných odpadov. <p>Ciele v oblasti prechodu na obehové hospodárstvo nie je možné naplniť iba elektronickým zberom údajov a informovanosťou o obehovom hospodárstve, ani iba navýšením podielu vytriedených a recyklovaných odpadov. V dokumente nie je dostatočne resp. vôbec nie je spomenutý základným predpoklad na prechod na obehové hospodárstvo nutnosť využívania produktov na báze recyklovaných odpadov, legislatívne ukotvenie ich prednostného využívania v rámci zeleného verejného obstarávania ako aj povinnosť uprednostnenia využívania daných výrobkov za predpokladu dodržania zákonných technických parametrov.</p> <p>Navýšenie triediacich a recyklačných kapacít je len podmienkou no nemôže byť cieľom. prvoradou prioritou by malo byť vytvorenie databázy výrobkov z recyklovaných materiálov a finančná podpora ich certifikácie a umiestnenia na trh. Podpora by nemala smerovať iba na vytvorenie recyklačných kapacít, keďže tie samé o sebe, problém bez podpory odbytu nevyriešia. Opatrenia na prechod na obehové hospodárstvo by mali preto smerovať hlavne do podpory odbytu, medzi očakávané výsledky by sa mal zaradiť zvýšenie využívania tovarov z recyklovaných odpadov čo je podstatou prechodu na obehové hospodárstvo (odpad je surovina a triedenie a recyklácia sú len kroky k jeho využitiu)</p>	<p>Prechod na obehové hospodárstvo sa týka rôznych oblastí národného hospodárstva. Efektívnejšie zužitkovanie dostupnej surovinovej základne a zníženie materiálovej a energetickej spotreby v priemysle a službách so zameraním na malé a stredné podnikanie, podpora inovatívnych riešení a inovatívneho dizajnu a ekodizajnu, vyššie využívanie druhotných surovín, úspora materiálov by mala byť predmetom podpory v rámci cieľa politiky 1.</p> <p>Na základe pripomienok odbornej a laickej verejnosti, požaduje sa, aby subjekty, ktoré budú implementovať aktivity cieľa politiky 1, t. j. predovšetkým MH SR, zvýhodňovali a prioritizovali projekty zamerané na podporu nových inovatívnych a efektívnych technológií recyklácie odpadov, na podporu bezodpadových výrobných technológií, ako aj technológií využívajúcich ako vstupy recyklované materiály.</p> <p>V rámci cieľa politiky 2 sa v oblasti predchádzania vzniku odpadov ako súčasť obehového hospodárstva zameria na podporu projektov opätovného použitia výrobkov, napríklad opravy výrobkov a ich upcycling za účelom ich opätovného používania, taktiež na budovanie centier opätovného používania výrobkov, podporu platforiem na opätovné použitie výrobkov, ako aj podporu lokálnych zálohových systémov a systémov opätovného plnenia vrátane podpory správcov takýchto systémov s rovnakou lokálnou/regionálnou pôsobnosťou, informovanie verejnosti, spotrebiteľov a dotknutých subjektov o nutnosti a výhodnosti predchádzania vzniku odpadov, na zvyšovanie environmentálneho povedomia a informovanosti v oblasti propagácie materiálov, ktoré budú vyrobené z recyklovaných odpadov z obalov a z odpadového papiera, skla, plastov a viacvrstvových kombinovaných materiálov, na informačné kampane, výchovné a osvetové aktivity a podporné programy, ktorých</p>

			cieľom bude meniť zaužívané spôsoby správaní sa spotrebiteľov v oblasti predchádzania vzniku odpadov.
12.11.	Obec Lúčky	<p>1. Je dôležité zjednodušiť a umožniť využitie financií z eurofondov pre obce na zlepšenie procesu ohľadne odpadového hospodárstva. Vysvetlím. Som starostom obce, kde si zber komodít, ako TKO tak separovaného zberu realizujeme sami, svojimi zamestnancami. Znižujeme tak percento nezamestnanosti, máme pracovníkov na rôzne činnosti počas dní, kedy sa nerealizuje zber a pod. Obec je podstatne čistejšia a promptne môžeme reagovať na prípadné väčšie vyťaženie obce k odpadom, napr. dušičky, Vianoce a pod. A to nahovorím o kontrole, kde je prioritou obce čo najviac separovať, kontrolujeme koše na TKO s upozornením občanov ak sa chovajú nezodpovedne. Môj príspevok je na margo toho, že by sa malo myslieť i na malých prepravcov, akými obce sú, pri kúpe zberných vozov, triedičiek na zberné dvory a pod. No jedná sa mi hlavne o zberové vozidlo, nakoľko obec na takýto stroj zo svojho rozpočtu financie v žiadnom prípade nebude mať a naše vozidlo čoskoro doslúži.</p> <p>2. Nakoľko sme obcou v blízkosti okresného mesta Ružomberok, bolo by na mieste dokončenie plánovanej diaľnice D1. Samozrejme nesmieme zabudnúť na miestne komunikácie. Tieto sú 70% v dezolátnom stave, nie vinou obcí, ale na základe ich dedičstva po roku 1993.</p>	<p>Táto pripomienka sa týka dvoch oblastí:</p> <p>Zefektívňovanie systémov triedeného zberu komunálnych odpadov je predmetom podpory prostredníctvom OP Kvalita životného prostredia aj v súčasnosti. V rámci jednotlivých výziev, ktoré boli/sú zamerané na podporu triedeného zberu komunálnych odpadov, je oprávnené na podporu budovanie zberných dvorov, obstaranie dotriedňovacích liniek, ale aj zberových vozidiel na biologicky rozložiteľný komunálny odpad. Zo zavedenia princípu rozšírenej zodpovednosti výrobcov pre obaly vyplynulo, že už nie je možné získať finančný príspevok na zberové vozidlá, ani na nádoby na zložky komunálneho odpadu - papier, plasty, sklo a kovové obaly, pretože realizácia zberu uvedených zložiek spadá do kompetencie výrobcov, resp. organizácie zodpovednosti výrobcov. V novom programovom období je zefektívňovanie triedeného zberu opätovne navrhované na podporu v rámci aktivity „Podpora zberu komunálnych odpadov a dobudovania, intenzifikácie a rozšírenia systémov triedeného zberu komunálnych odpadov so zameraním na biologicky rozložiteľné komunálne odpady“. Konkrétne oprávnené výdavky budú stanovené priamo vo výzvach, pričom sa bude vychádzať z legislatívy SR v oblasti odpadového hospodárstva. K pripomienke č. 2 – dokončenie D1 medzi Bratislavou a Košicami sa definuje ako prioritný cieľ, ktorý je identifikovaný aj v metodike prioritizácie cestných projektov, schválenu vládou SR. Miestne komunikácie sú taktiež v súčasnosti súčasťou návrhu Partnerskej dohody, v tomto kontexte musíme upozorniť, že podpora uvedenej oblasti bude závisieť od disponibilných zdrojov na podporu cestnej dopravy a na stanovisku Európskej komisie, ktorá podporu tejto oblasti v súčasnosti neodporúča.</p>

12.11.	Ing. Eduard Apfel, LESY SR, š.p.	<p>Európsky parlament schváli stratégiu EÚ v oblasti lesov po roku 2020 - dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti životného prostredia, podnebia a biodiverzity nikdy nebude možné bez lesov, ktoré sú multifunkčné, zdravé a udržateľne obhospodarované s využitím dlhodobej perspektívy.</p> <p>Podľa STRATÉGIE ADAPTÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA ZMENU KLÍMY, MŽP SR, 2018</p> <p>Patria medzi adaptačné opatrenia v oblasti lesníctva napr. a) Upraviť drevinové zloženie s cieľom zvyšovania odolnosti porastov voči suchu a znižovania zraniteľnosti biotickými a abiotickými činiteľmi. b) Podporiť druhovú a genetickú diverzitu porastov pre zlepšenie prirodzených adaptačných mechanizmov a schopnosti plniť požadované funkcie aj po disturbančných udalostiach. d) Vhodne integrovať adaptačné opatrenia do koncepcie rekonštrukcie porastov a manažmentu kalamitných situácií v oblastiach so zhoršeným stavom lesa a pretrvávajúcimi kalamitami škodcov (Orava, Kysuce, Spiš). e) Vypracovať alternatívne modely hospodárenia v lesoch (ciele, základné rámce a zásady) s ohľadom na potrebu zvyšovania adaptačnej kapacity lesných porastov a podporovať ich využívanie pri obhospodarovaní lesa.</p> <p>h) Podporovať ex situ opatrenia na zachovanie a udržateľné využívanie genetických zdrojov lesných drevín akútne ohrozených zmenou klímy, s dôrazom na zakladanie semenných sadov a reprodukčných výsadiel</p> <p>k) Zabezpečiť primeranú dopravnú prístupnosť lesov v súlade s princípmi ich udržateľného obhospodarovania a adekvátne sfunkčnenie vodných.</p> <p>l) Vybudovať demonštračné objekty adaptácie lesných porastov na zmenu klímy.</p> <p>Prostriedkom na dosiahnutie adaptácie krajiny na zmenu klímy v rámci lesného ekosystému je zmena manažmentu lesov prostredníctvom podpory prírode blízkeho hospodárenia v lese. Otázka: Prečo sa uvedené opatrenia pre lesníctvo nenachádzajú v predloženom materiály na konzultáciu.</p>	<p>Oblasť ochrany lesov a lesného hospodárstva sa v rámci viacročného finančného rámca EÚ na roky 2021 – 2027 rieši v rámci Partnerskej dohody (európske štrukturálne a investičné fondy) a spoločnej poľnohospodárskej politiky a Strategického plánu SPP 2021-2027 SR. Zväz poľnohospodárskych družstiev sa zameriava na ochranu lesov v perspektíve biodiverzity, chránených území a manažmentu krajiny. Predpokladá sa, že Strategický plán SPP 2021-2027 bude adaptačné opatrenia v oblasti lesníctva riešiť v perspektíve podpory alternatívnych a prírode blízkych modelov hospodárenia v lesoch. Podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady pre vypracovanie viacročného finančného rámca na roky 2021 až 2027 a odporúčania pre hlavné smerovania spoločnej poľnohospodárskej politiky je adaptácia na zmenu klímy jedným z cieľov, ktoré by sa mali premietnuť do Strategického plánu SPP 2021-2027 SR.</p>
--------	----------------------------------	---	--

12.11.	Ing. František Král, LESY SR, š. p.	<p>V návrhu priorít – nebol vôbec spomínaný „les a lesníctvo“, čo si myslím, že pre budúcnosť v boji s klimatickými zmenami je ich význam nenahraditeľný.</p> <p>Východiská pre lesnícky sektor - výzvy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmena klímy (ZK) so všetkými prejavmi. Zmena spôsobu hospodárenia. • Adaptácia lesov na zmenu klímy. Nové a netradičné postupy, inovatívne metódy. • Prírode blízke obhospodar. lesov. Zvýšenie podielu PBHL v slovenských lesoch. • Zlepšenie postavenia lesníctva a jeho akceptácia v celospoločenskom priestore. • Neodborné požiadavky ochranárskych organizácií od odborného obhospodarovania lesov, hlavne pri ochrane lesov. • Ochrana pred hmyzími škodcami (lykožrút a iní škodcovia) a novými škodcami. • Zabezpečenie požadovanej drevnej produkcie pre drevospracujúci priemysel. <p>Opatrenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšenie podielu prírode blízkeho hospodárenia v lesoch (PBHL), podpora moderných technológií vhodných pre zabezpečenie procesu PBHL. • Priestorová a drevinová skladba lesov upravená vzhľadom na zmenu podnebia a ďalšie faktory. • Zvyšovanie podielu prirodzenej obnovy. Obnova lesa v zákonných lehotách v upravenej drevinovej skladbe. • Zvyšovanie stability a vitality lesných porastov. • Zlepšenie využívania produkčného potenciálu lesných pôd, optimalizácia využitia živinových tokov. • Razantné zníženie stavov zveri. • Optimalizácia lesnej cestnej siete a rekonštrukcia existujúcej. • Prenos výsledkov výskumu a vývoja do novodobého lesníctva. • Potreba odbornej pomoci, vzdelávania, poradenstva. • Podpora vlastníkov a užívateľov lesov zo strany profesných a záujmových lesníckych združení a organizácií. • Podpora vlády a štátu. • Podpora duálneho vzdelávania v lesníctve, (výchova študentov na reálnu lesnícku prevádzku vrátane učňovského 	<p>Oblasť ochrany lesov a lesného hospodárstva sa v rámci viacročného finančného rámca EÚ na roky 2021 – 2027 rieši v rámci Partnerskej dohody (európske štrukturálne a investičné fondy) a spoločnej poľnohospodárskej politiky a Strategického plánu SPP 2021-2027 SR. Zväz poľnohospodárskych družstiev sa zameriava na ochranu lesov v perspektíve biodiverzity, chránených území a manažmentu krajiny. Predpokladá sa, že Strategický plán SPP 2021-2027 bude adaptačné opatrenia v oblasti lesníctva riešiť v perspektíve podpory alternatívnych a prírode blízkejších modelov hospodárenia v lesoch. Podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady pre vypracovanie viacročného finančného rámca na roky 2021 až 2027 a odporúčania pre hlavné smerovania spoločnej poľnohospodárskej politiky je adaptácia na zmenu klímy jedným z cieľov, ktoré by sa mali premietnuť do Strategického plánu SPP 2021-2027 SR.</p>
--------	-------------------------------------	--	---

		školenia vychovávajúceho lesných robotníkov).	
12.11	Európsky inštitút – regionálneho rozvoja, n.o.	<p>Navrhujeme doplniť:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie energetickej efektívnosti v podnikoch prevádzkach prostredníctvom podpory zavádzania energeticky efektívnych opatrení, SMART technológií, meracej a riadiacej techniky - zvýšenie využívania alternatívnych zdrojov a pohonov v podnikoch prevádzkach - vytvorenie podmienok pre využívanie geotermálnej energie na energetické účely a podmienok pre obnovu využívanie geotermálnej energie pre zdraviu prospešné účely - vytvorenie možností pre aktívne zapájanie koncových užívateľov do procesu optimalizácie a znižovania ich energetických nárokov a nákladov, - vypracovanie adaptačných stratégií na národnej a regionálnych úrovniach, 	<p>S návrhmi v odrážkach 1, 2 a 4 súhlasíme, k odrážke 3 - návrh Partnerskej dohody ani OP Slovensko nevyklučuje využitie geotermálnej energie, za predpokladu, že predmet podpory v rámci cieľa 2 v oblasti energetiky prispeje k plneniu cieľov týkajúcich sa obnoviteľných zdrojov energie (OZE) a energetickej efektívnosti, a to aj s ohľadom na nákladovú efektívnosť. Využívanie geotermálnej energie výlučne pre „zdraviu prospešné účely“ sa v rámci cieľa 2 neuvažuje. Vzhľadom na špecifickú geotermálnych zdrojov a kľúčovú potrebu zabezpečenia efektívnej podpory využívania nových zdrojov geotermálnej energie, do návrhu Partnerskej dohody a OP Slovensko bola zahrnutá aj podpora prieskumu a vyhľadávania zdrojov, a to primárne na energetické účely, t.j. s cieľom naplňovania príslušných záväzkov SR. Oblasť aktívneho zapájanie koncových užívateľov do procesu optimalizácie a znižovania ich energetických nárokov a nákladov sa bude realizovať v rámci predpokladanej podpory domácností pri riešení energetickej efektívnosti a zavádzaní OZE. Na národnej úrovni už existuje Národná stratégia adaptácie na zmenu klímy a vo schvaľovacom procese je na ňu nadväzujúci akčný plán. Na regionálnej úrovni existujú stratégie niektorých miest, pričom možnosti financovania adaptačných opatrení prostredníctvom európskych štrukturálnych a investičných fondov by mali stimulovať regióny ku tvorbe takýchto stratégií.</p>
12.11.	Hlavné mesto SR Bratislava	<p>V časti „očakávané výsledky“ jednotlivých priorít navrhujeme nasledovné doplnenia a/alebo úpravy:</p> <p>(str. 15) Podpora opatrení na zlepšovanie energ. efektívnosti a zníženie emisií...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podpora využívania nízkouhlíkových a obnoviteľných materiálov vo verejných priestoroch a budovách <p>(str. 16) Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podpora pripravenosti na zmeny klímy vo verejných priestoroch v mestách a obciach – vodozádržné opatrenia, tienenie a chladenie, zvyšovanie urbánnej biodiverzity, budovanie zelenej a modrej infraštruktúry v zastavanom území 	<p>V návrhu Partnerskej dohody (PD), v ciele politiky 2 - Ekologickejšia nízkouhlíková Európa, je v špecifickom ciele „Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám“ v rámci očakávaných výsledkov uvedená aj podpora zelenej infraštruktúry. Vzhľadom na limitovaný text jednotlivých kapitol, ktorý PD môže obsahovať, nie je možné očakávané výsledky podrobne rozpisovať a preto podpora zelenej infraštruktúry obsahuje rôznorodé, aj Vami uvádzané, aktivity. Zároveň je potrebné uviesť, že podpora biodiverzity a zelenej infraštruktúry je predmetom podpory aj v špecifickom ciele „Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb“.</p>

		<p>(str. 18) Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility</p> <ul style="list-style-type: none"> • V bode Zabezpečenie bezpečnej, kvalitnej cyklo-dopravnej infraštruktúry a jej integrácie s inými druhmi dopravy navrhujeme za slovo „kvalitnej“ doplniť slovo „ucelenej“, tj.cyklotrás, ktoré nadväzujú a vytvárajú ucelenú mestskú sieť • Uprednostňovanie pešej a cyklistickej dopravy pred IAD • Zvýšenie podielu prímestskej a vnútromestskej železničnej prepravy, vrátane integrovaných a prestupných terminálov • Debarierizácia infraštruktúry pre chodcov (zvýšenie počtu vyznačených priechodov pre chodcov, preferencia chodcov pred cestnou dopravou, zvýšenie bezpečnosti chodníkov, debarierizácia chodníkov pre zdravotne znevýhodnené a iné osoby s obmedzenou mobilitou) garantujúci zvýšenie ich komfortu a bezpečnosti • Debarierizácia dopravných prostriedkov pre zdravotne znevýhodnené osoby a iné osoby s obmedzenou mobilitou (zvýšenie "inkluzívnosti" verejnej dopravy a verejných priestorov) 	<p>Podpora udržateľnej mestskej mobility je súčasťou návrhu PD. Zvýšenie podielu železničnej prepravy je predmetom cieľa 3. V rámci prípravy projektov do OP Slovensko sa bude, v spolupráci s príslušnými prijímateľmi, dbať na zabezpečenie inkluzívnosti.</p>
12.11	Vladimír Hellebrandt	<p>Dobrý deň,</p> <p>vzhľadom na odštartovanie prvého on line kola národnej konzultácie k eurofondom zo strany odbornej a laickej verejnosti by som sa k tejto téme návrh priorit Partnerskej dohody, tiež rád vyjadril. Posielam Vám túto správu a v prílohe tiež Projekt s pracovným názvom Čistá voda pre Slovensko – skrátená verzia.</p> <p>Myslím si, že len privedenie pitnej vody a kanalizácie do každej domácnosti kde ešte chýba, občanov neurobí ekonomicky bohatšími do budúcnosti. Docielime tým len to, že „lajná“ už nebudú plávať v potokoch a riekach a každá domácnosť bude mať prístup k pitnej vode. To je asi tak všetko. Bude to málo platné ak značná časť ľudí na našom vidieku aj naďalej zostane chudobná. Len pri takto formulovanom projekte asi nedostaneme ani financie z EU.</p> <p>Nemali by sme v tejto veci trocha riť a urobiť nasledovné : Z „produkcie“ odpadovej a znečistenej vody z domácnosti doteraz nenapojených na kanalizáciu alebo ČOV (cca 125 000 m3 denne = súprava cisternových vozňov dlhá 22 km) vyrobiť vodu čistú + vodárenský kal. Z kalu vieme v bioplynovej stanici</p>	<p>V SR, v súlade s platnou legislatívou v oblasti vôd, ten, kto akumuluje odpadové vody v žumpke, je povinný zabezpečovať ich zneškodňovanie odvozom do čistiarne odpadových vôd a na výzvu obce alebo orgánu štátnej vodnej správy predložiť doklady o odvoze odpadových vôd najviac za posledné dva roky. Preto v obciach, ktoré nemajú vybudovanú verejnú kanalizáciu musí byť nakladanie s komunálnymi odpadovými vodami zabezpečené zákonom stanoveným spôsobom tak, aby nedochádzalo k ohrozeniu kvality podzemných vôd.</p> <p>V súčasnom programovom období 2014 - 2020 je v rámci OP Kvalita životného prostredia, ktorého riadiacim orgánom je MŽP SR, prioritnej osi 4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch oprávnená s cieľom zvýšenia podielu obnoviteľných zdrojov energie (OZE) na energetickej spotrebe SR aj aktivita zameraná na podporu výstavby zariadení na výrobu a energetické využívanie bioplynu, skládkového plynu a plynu z čistiarní odpadových vôd. V novom programovom období 2021 – 27 je vymedzenie podporovaných aktivít v rámci špecifického cieľa zameraného na podporu využívania OZE v pôsobnosti MH SR.</p>

		<p>vyrobiť bioplyn a neškodné hnojivo. Získaný bioplyn vieme v kogeneračnej jednotke využiť na výrobu elektriny a tepla.</p> <p>Na to sú už vo svete vyvinuté technológie, žiaľ v slovenskej realite zatiaľ využívané len minimálne. Celoplošným zavedením moderných technológií položíme základy pre vznik obehového hospodárstva v SR. To by už ľudia pocítili dlhodobu pozitívne. Len financie z EU na to nebudú stačiť. Ako získať ďalšie to sa dozviete v prílohe tejto správy.</p> <p>Dôležitá poznámka : ľudia môže žiť dlhé roky bez väčšiny produktov dnešnej modernej doby. Bez prístupu k pitnej vode väčšina do troch dní umiera.</p> <p>Voda sa stáva najväčším obchodným artiklom v dnešnom svete, ale taktiež politickým a ekonomickým problémom 21.storočia.Niektoré štáty začali podstatne viac investovať do ochrany ekosystémov, pretože si spočítali, že náklady sa môžu zúročiť až stonásobne</p> <p>Vyberie sa aj naša krajina týmto smerom ?</p>	<p>Čo sa týka zásobovania obyvateľstva bezpečnou pitnou vodou, sme rovnakého názoru, že každý občan má mať garantovaný prístup k pitnej vode. Preto sa v novom programovom období navrhujú aktivity, ktorými sa ešte viac zvýši počet obyvateľov pripojených na verejný vodovod.</p> <p>Pripomienka sa týka dôležitej otázky alternatívnych riešení prístupu k vode a kanalizácii v kontexte hodnoty za peniaze. Z tohto hľadiska bude možné v rámci fondov EÚ podporiť alternatívne čistenie odpadových vôd, ktoré by stavalo na lokálnej a cenovo dostupnej infraštruktúre.</p> <p>Investície do ochrany ekosystémov považujeme tiež za dôležité, avšak tu vstupuje aj faktor ekonomickej situácie obyvateľstva. Podpora nízkopríjmových skupín obyvateľstva je predmetom sociálnej politiky v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Ide teda o komplexný problém, ktorý je potrebné riešiť na úrovni vlády SR, pričom je potrebná participácia všetkých vrcholových predstaviteľov ministerstiev.</p>
12.11.	doc. Peter Šottník, PhD., Univerzita Komenského v Bratislave, prírodovedecká fakulta	<p>Atraktívnou a aktuálnou oblasťou je v súčasnosti spracovanie a udržateľné nakladanie s ťažobnými odpadmi, ktoré vznikali v minulosti a v súčasnosti stále vznikajú pri ťažbe a spracovaní primárnych NS. Tieto materiáli sú uložené na rôznych typoch úložísk (haldy a odkaliská), a predstavujú už vyťažené, čiastočne spracované suroviny s rôznymi obsahmi úžitkových zložiek. Materiál deponovaný na úložiskách je v súčasnosti hodnotený ako odpad s rôznym stupňom nebezpečnosti pre zložky životného prostredia. Tieto materiály však reprezentujú potenciálny zdroj nerastných (v niektorých prípadoch aj kritických) surovín (napr. Sb, Au, barit, REE, Mg, Cu, Pb, Zn, a i.) a preto je potrebné ich prehodnotiť z pohľadu množstva, kvality a technologických možností ich spracovania a využitia (opätovné zhodnotenie ťažobných odpadov = získanie surovín + tvorba menej nebezpečného odpadu + jeho ďalšie využitie, napr. ako stavebné suroviny). „Recykláciou“ týchto ťažobných odpadov by prišlo k ich výraznému zhodnoteniu a zároveň by prišlo k odstráneniu bodových zdrojov znečistenia resp. výraznému zníženiu ich negatívneho vplyvu na životné prostredie. Komplexné hodnotenie opustených banských areálov a ťažobných odpadov má mimoriadny význam aj z</p>	<p>Predmetom podpory v oblasti recyklácie odpadov budú všetky druhy odpadov v zmysle definície odpadu uvedenej v zákone č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pričom ich podpora bude závisieť od cieľov a opatrení stanovených v aktuálne platnom Programe odpadového hospodárstva SR.</p> <p>Pri riešení problematiky zhodnocovania ťažobných odpadov je zároveň potrebné rešpektovať a uplatňovať princíp „znečisťovateľ platí“, ako aj ustanovenia zákona č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov.</p>

		<p>pohľadu exaktného hodnotenia vplyvu na kvalitu životného prostredia, nakoľko mnohé banské oblasti na Slovensku sú zaradené medzi environmentálne záťaž s vysokou rizikovosťou a vysokou prioritou pre odstránenie zdrojov a šírenia znečistenia.</p> <p>Nebolo by preto vhodné problematiku zhodnocovania ťažobných odpadov priamo zahrnúť v rámci cieľa Ekologické Slovensko pre budúce generácie a vypísať výzvy na konkrétne projekty?</p> <p>Táto problematika by našla uplatnenie v už v zadaných témach: Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo, Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží, resp. by mohla tvoriť vlastnú tému v rámci cieľa.</p> <p>Túto otázku predkladám v mene formujúceho sa vedecko-výskumného a priemyselného zoskupenia pre oblasť zdrojov nerastných surovín a energie na Slovensku, ktorého zakladajúcimi členmi sú FBERG, Technická univerzita v Košiciach, Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Ústav vied o Zemi (BA) a Ústav geotechniky (KE) Slovenskej akadémie vied, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, Bratislava, Slovenská banská komora a Národná technologická platforma pre vývoj, výskum a inovácie surovín.</p>	
13.11.	Ján Banovčan/Obec Zábiedovo	<p>Pri budovaní kanalizácií uprednostňovať také, ktoré odvádzajú odpadovú vodu do regionálnej ČOV (efektívnejšia prevádzka, schopnosť ekologického riešenia problematiky kalov atď.) a súčasne sídla, ktorých intravilánom pretekajú vodohospodársky významné toky (skôr ako ich vodohospodársky význam priesaky a prepady zo septikov a žúmp úplne zničia).</p> <p>Zároveň v hodnotení projektov pamätať na zvýhodnenie plánovaných pripojení na regionálne ČOV, ktoré boli intenzifikované v predchádzajúcich programových obdobiach EÚ a majú tak nevyužitú kapacitu (z dôvodu efektivity investovaných zdrojov).</p>	<p>V novom programovom období 2021 – 2027 sú navrhované na podporu aktivity v oblasti čistenia a odvádzania komunálnych odpadových vôd prioritne v aglomeráciách nad 2 000 EO s cieľom dosiahnuť záväzky SR voči EÚ vyplývajúce zo Zmluvy o pristúpení k EÚ. V aglomeráciách do 2000 EO sa výstavba čistiarní odpadových vôd navrhuje prioritne so zameraním na chránené vodohospodárske oblasti, ochranné pásma vodárenských zdrojov a chránené územia, s podporou decentralizovaných systémov nakladania s komunálnymi odpadovými vodami.</p> <p>V podmienkach SR, koncepčným dokumentom, v ktorom budú stanovené priority financovania investícií výstavby verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd je Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR.</p>

19.11	DILMUN SYSTEM, s.r.o.	<p>Zabezpečenie prieskumu a sanácie environmentálnych záťaží:</p> <p>V SR je problém s azbestom vo verejných budovách. Absentujú prieskumy pred rekonštrukciou budov na výskyt azbestu a dochádza k nekvalitnej sanácii azbestu. Pritom predrealizačné prieskumy sú súčasťou právnych predpisov EÚ upravujúcich odstránenie a manipuláciu s azbestom - Smernica 2009/148 / ES - vystavenie účinkom azbestu.</p> <p>V Zápise zo stretnutia pracovnej skupiny pre stavebný odpad a odpady z demolácií k príprave POH SR na roky 2021 – 2025 zo dňa 06.09.2019 sa uvádza:</p> <p>Zúčastnení sa zhodli na tom, že z nebezpečných odpadov je problémom najmä azbest. K tomu bola poskytnutá informácia v zmysle ktorej Ministerstvo životného prostredia České republiky vydalo v roku 2018 dokument z názvom „Metodický návod pro řízení vzniku odpadů s obsahem azbestu při provádění a odstraňování staveb a pro nakládání s nimi“. Zúčastnení sa zhodli, že podobný dokument by bolo vhodné vytvoriť aj v Slovenskej republike. K tejto problematike p. Šimurka uviedol, že MŽP SR si tento dokument preštuduje a preverí možnosti v rámci Slovenskej republiky pre vytvorenie podobného metodického návodu.</p> <p>Navrhujeme spracovanie metodického návodu na riadenie odpadov s obsahom azbestu podľa vzoru v EU a ČR.</p> <p>Navrhujeme z podpory EU zabezpečiť prieskumy verejných budov na prítomnosť materiálov s obsahom azbestu a následne zabezpečiť sanáciu týchto materiálov počas rekonštrukčných prác.</p> <p>Navrhujeme zriadiť skládkovacie kapacity na ukladanie, resp. likvidáciu nebezpečného odpadu vznikajúceho pri odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb pri búracích prácach, údržbárskych prácach, opravách a iných činnostiach.</p>	<p>V novom programovom období 2021 - 2027 je navrhovaná na financovanie zo zdrojov Partnerskej dohody aj podpora koncepčných dokumentov v oblasti obehového hospodárstva, a to v rámci aktivity „podpora vzdelávania a informovanosti spotrebiteľa a širokej verejnosti o obehovom hospodárstve a podpora koncepčných činností v oblasti obehového hospodárstva“.</p> <p>MŽP SR plánuje vypracovať koncepčný materiál zameraný na nakladanie so stavebným odpadom v súlade s princípmi obehového hospodárstva. Súčasťou koncepčného materiálu by malo byť aj riešenie problematiky vhodného nakladania so stavebnými odpadmi s obsahom azbestu. Súčasťou uvedeného dokumentu by malo byť aj posúdenie kapacít na nakladanie s odpadmi obsahujúcimi azbest, možnosti pasportizácie budov, ako aj návrh predrealizačných prieskumov pred sanáciou alebo demoláciou budov na prítomnosť materiálov s obsahom azbestu.</p>
20.11.	Ing. Jaroslav Matulík, CSc.	<p>Ciele a zámery Partnerskej dohody na roky 2021 – 2027 v rámci hlavných priorít sú veľmi ambiciózne, akceptovateľné a bez vážnejších pripomienok. Rozhodujúce však bude ich naplnenie zmysluplnými projektmi.</p> <p>Ako počiatočný podklad a inšpiráciu k tomu ponúkam svoju populárno – vedeckú monografiu o vodnom fonde Slovenska (tesne pred dokončením), ktorá systematicky, komplexne a</p>	<p>V rámci prípravy Partnerskej dohody SR na roky 2021 – 2027 a jej implementácie sa berú do úvahy rôzne dokumenty, materiály a štúdie.</p> <p>Vítame možnosť oboznámenia sa s vedeckou monografiou o vodnom fonde Slovenska, preto po jej dokončení, existuje možnosť zaslať ju elektronicky na adresu webového sídla MŽP SR: podatelna@enviro.gov.sk.</p>

		<p>celoslovensky vyčísluje veľkosť nášho vodného fondu (ktorý je jedným zo základných predpokladov nášho regionálneho rozvoja a životnej úrovne). Ukazuje ako je tento vodný fond rozdelený v priestore i čase, ako je hospodársky využiteľný. Monografia uvádza rozhodujúce efekty vybudovaných vodných diel, hlavne zníženie veľkých vôd, nadlepšenie prietokov, využitie vodnej energie (tým sa zmiernia aj dôsledky klimatického nebezpečenstva), zásobovanie pitnou, úžitkovou, závlahovou vodou. Je spracovaná podľa Smernice Európskeho parlamentu a rady č. 2000/60/ES, ktorá stanovila rámec pre činnosti Spoločenstva v oblasti vodnej politiky (prietoky sa členia na: prítok vody k nám, voda prameniaca u nás, prietoky v hraničných tokoch a odtok od nás). Monografia taktiež naznačuje možnosti lepšieho využitia súčasných vodných zdrojov (aj identifikáciu nových vodných zdrojov) uplatňovaním intenzifikačných princípov, hlavne: komplexnosť riešenia, šetrenie a viacnásobné využitie vody, kompenzačná spolupráca vodných zdrojov vo vodohospodárskych sústavách, aplikácia GIS –ov.</p> <p>Zostávam s pozdravom a teším sa na eventuálnu spoluprácu.</p>	
20.11.	Slovenské elektrárne, a.s.	<p>Ø Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti: Je dôležité, aby oprávnenými subjektami pre realizáciu opatrení zameraných na zvyšovanie energetickej efektívnosti neboli len podniky (v zmysle dnešnej definície je to priemysel), ale aj energetické spoločnosti. Energetické spoločnosti disponujú projektami na svojich energetických zariadeniach, ktorých realizáciou sa zvýši energetická účinnosť, ktorá vie prispieť k efektívnejšiemu fungovaniu týchto zariadení. V prípade SE, a.s. ide predovšetkým o vodné elektrárne (prietochné, prečerpávacie – „PVE“). Modernizáciou týchto elektrární sa umožní zvýšenie ich účinnosti, kapacity a regulačného rozsahu, čo pomôže prispieť nielen k rozvoju OZE, ale aj samotnej flexibilnej kapacity, ktorá je nevyhnutná na rozvoj nepredikovateľných OZE. Máme za to, že súčasná podoba legislatívy v oblasti štátnej pomoci nevyklučuje oprávnenosť energetických spoločností.</p> <p>Ø Podpora energie z obnoviteľných zdrojov („OZE“): V plnej miere podporujeme cieľ podpory energie z OZE, avšak je nevyhnutné, aby bola táto podpora nediskriminačná,</p>	<p>1. Zámerom je nezužovať oprávnenosť prijímateľov len na priemysel, preto sa používa širší pojem podnik (predpokladáme, že aj energetické spoločnosti spĺňajú definíciu podniku); rozhodujúci bude potenciál príspevku k stanoveným cieľom a súlad s pravidlami v oblasti štátnej pomoci, podmienkami oprávnenosti veľkých podnikov a pod. Detailnejšie podmienky oprávnenosti budú špecifikované na úrovni OP Slovensko, resp. príslušných výziev.</p> <p>2. Aktuálne neboli v oblasti podpory využívania obnoviteľných zdrojov energie (OZE) definované vylúčené typy OZE, prípadná špecifikácia, resp. prioritizácia bude predmetom nastavenia OP Slovensko a konkrétnych výziev, s ohľadom na potenciál plnenia stanovených cieľov a súlad s relevantnými podmienkami pre poskytnutie podpory.</p> <p>3. vodík – v časti podpory OZE sa spomína aj využitie vodíka, výskum a vývoj vodíkových technológií môže byť súčasťou podpory výskumno-vývojových a inovačných aktivít v rámci cieľa politiky 1, v súlade so Stratégiou výskumu a inovácií pre</p>

transparentná a účelová. Podľa nášho názoru je nevyhnutné, aby sa o podporu mohli uchádzať všetky druhy OZE (vrátane slnka, vetra a vodných elektrární). V prípade vodných elektrární vidíme priestor obzvlášť v modernizácii existujúcich elektrární, pričom ich modernizáciou sa dá prispieť k predĺženiu ich životnosti ako aj k zvýšeniu ich výkonu, čím prispievajú k plneniu klimaticko-energetických cieľov. Prioritou rozvoja OZE by mala byť podpora v tzv. hnedých priemyselných parkoch resp. v lokalitách predstavujúcich environmentálnu záťaž, kde vidíme priestor na efektívne a zmysluplné využitie existujúcej infraštruktúry.

Ø Rozvoj vodíka:
Navrhujeme, aby sa v Partnerskej dohode stanovil väčší dôraz podpory výroby čistého vodíka z OZE resp. vodíka vyrobeného z nízkouhlíkových zdrojov. Podpora by mala byť zameraná jednak na samotnú výrobu elektriny, ako aj na výrobu vodíka elektrolýzou a tým napomôcť k dekarbonizácii priemyslu a dopravy.

Ø Rozvoj uskladňovania energie:
Je nevyhnutné, aby sa prostredníctvom EŠIF podporili všetky formy uskladňovania energie vrátane možnosti modernizácie existujúcich skladovacích zariadení v podobe PVE. Je nevyhnutné zdôrazniť, že SR má v súčasnosti veľké množstvo kapacít v podobe PVE, ktorých modernizácia je z pohľadu životného prostredia a nákladovej efektívnosti výhodnejšia, ako výstavba nových úložísk.

Ø Štátne schémy:
Máme za to, že je nevyhnutné pripraviť nové schémy štátnej pomoci, ktoré budú plne reflektovať vyššie uvedené návrhy, nakoľko aktuálne schémy v súčasnosti plne neodrážajú priority SR v daných oblastiach.

Ø Sanácia a rekultivácia území naviazaných na spaľovanie uhlia:
Partnerská dohoda by mala podporovať sanáciu a rekultiváciu lokalít, naviazaných na spaľovanie uhlia s cieľom ich prípravy na ďalší rozvoj OZE. Týmto sa prispeje jednak k odstráneniu existujúcich enviro záťaží, ako aj k plneniu klimaticko-energetických cieľov.

inteligentnú špecializáciu SR (RIS3).

4. Podporované opatrenia a riešenia budú detailnejšie rozpracované na úrovni OP Slovensko, resp. konkrétnej výzvy, pričom bude určite potrebné zohľadniť efektívnosť využitia existujúcich prečerpávajúcich vodných elektrární (PVE) a iných typov úložísk.

5. V rámci nového programového obdobia budú vypracované príslušné schémy štátnej pomoci zohľadňujúce zameranie podpory prostredníctvom OP Slovensko.

Je potrebné zdôrazniť, že v rámci podpory OZE je potrebné rešpektovať a dodržiavať aj požiadavky na zariadenia využívajúce OZE, ktoré vyplývajú z právnych predpisov EÚ a SR v oblasti životného prostredia (napr. čl. 4.7 Rámцovej smernice o vode, kritériá udržateľného využívania biomasy, legislatíva v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie a ochrany prírody).

Odpoveď v súvislosti s rekultiváciou území naviazaných na spaľovanie uhlia:
Bude možné podporiť, ako jednu zo súčastí rekultivácie území naviazaných na spaľovanie uhlia, riešenie environmentálnych záťaží.

Aktivity zamerané na sanáciu environmentálnych záťaží, ich prieskumu a monitorovanie budú podporované pri dôslednom dodržiavaní princípu „znečisťovateľ platí“ a v súlade s ním, ako aj zákonom č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

23.11.	Obec Malá Lehota	<p>Ekologické Slovensko pre budúce generácie</p> <p>Nedostatočná starostlivosť o zdroje pitnej vody. Zdroj, kvalita a množstvo pitnej vody v katastri obce Malá Lehota sa meral viac ako 50 rokov a mal byť zásobárňou pitnej vody pre mesto Nitra. V 90tich rokoch bol urobený záchyt prameňa pre obec Malá Lehota a vybudovaný čiastočný vodovod v obci. Pôvodný vodovod bol postavený pred 70timi rokmi a od tej chvíle sa stále iba opravuje a doslova lepí. Straty pitnej vody sú tak veľké, že sa rovnajú spotrebe. Firma Veolia, ktorá je správcom obecného vodovodu neustále zdôrazňuje, že na danú rekonštrukciu nie sú finančné zdroje, ale napriek tomu vykazuje nemalé zisky, ktoré firma neinvestuje do obnovy. V prípade, že budeme aj naďalej takto hospodáriť s pitnou vodou, je iba otázka času kedy nastane existenčný problém. Malé obce, ako je Malá Lehota okr. Žarnovica /840obyvateľov/ nemá možnosť zo svojho rozpočtu vyčleniť finančné prostriedky na rekonštrukciu obecného vodovodu. Kataster obce je 22km² a obecný vodovod sa dá počítať na stovky km. Urobme niečo, aby generácie po nás mali čo piť!!!</p>	<p>V SR, v súlade s platnou legislatívou v oblasti vôd, vlastník verejného vodovodu v spolupráci s prevádzkovateľom zodpovedajú za starostlivosť a stav všetkých objektov a zariadení verejného vodovodu. Je to jedna zo základných povinností vlastníka verejného vodovodu uložená zákonom č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov. Každý vlastník verejného vodovodu je povinný zabezpečiť obnovu verejného vodovodu v súlade s plánom obnovy verejného vodovodu, ktorý má vypracovaný. MŽP SR v súčasnosti predkladá do legislatívneho procesu novelu zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách (v súčasnosti prebieha predbežné pripomienkové konanie pred medzirezortným pripomienkovým konaním), kde sprísňuje kontrolu a ciele použitia finančných prostriedkov u vlastníkov verejných vodovodov uplatnených v cene vodného na obnovu existujúceho majetku (kde spadá aj starostlivosť o vodovodné siete a znižovanie strát vody), s návrhom sankcií za neplnenie si tejto povinnosti. V tomto konkrétnom prípade je zrejme dôležité nájsť dohodu zainteresovaných subjektov ako vzniknutú situáciu riešiť a akým spôsobom financovať obnovu verejného vodovodu v obci.</p>
23.11.	Ondrej Peleš	<p>Možnosti využitia geotermálnej energie (zaslaný obsiahly text s odkazmi na ďalšie zdroje)</p>	<p>Návrh Partnerskej dohody ani OP Slovensko nevyklučuje využitie geotermálnej energie, za predpokladu, že predmet podpory v rámci cieľa 2 v oblasti energetiky prispeje k plneniu cieľov týkajúcich sa obnoviteľných zdrojov energie a energetickej efektívnosti, a to aj s ohľadom na nákladovú efektívnosť. Vzhľadom na špecifickú geotermálnych zdrojov a kľúčovú potrebu zabezpečenia efektívnej podpory využívania nových zdrojov geotermálnej energie, do návrhu Partnerskej dohody a OP Slovensko bola zahrnutá aj podpora prieskumu a vyhľadávania zdrojov, a to primárne na energetické účely, t.j. s cieľom naplňania príslušných záväzkov SR.</p>

24.11	Ing. Ľuboš Čepan	<p>Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženie emisií skleníkových plynov</p> <ul style="list-style-type: none"> - Komplexná obnova budov (vrátane zateplovania) by mala byť viacej podporovaná zo štátu (ŠF EÚ), verejná správa nemá vždy dostatok finančných prostriedkov na obnovu budov, podávanie a schvaľovanie ŽoNFP by sa malo zjednodušiť, lebo je dlhá doba na ich schvaľovanie. Tiež by sa mala zjednodušiť kontrola VO, aby sa nestalo, že je VO dobré, ale pri ďalších kontrolách sa nájde nejaká chyba a je potrebné vrátiť časť finančných prostriedkov. Malé obce nemajú vlastné zdroje, aby mohli podávať projekty obnov verejných budov. <p>Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám</p> <ul style="list-style-type: none"> - Okrem vypracovania adaptačných stratégií by sa mala zabezpečiť aj ich realizácia, cez n.o. (do ktorých by sa zapojili aj obce), lebo obce môžu robiť len na svojom území, nie na území druhej obce, prípadne by vytvorili združenia obcí. Do realizácie adaptačných stratégií sa dajú zapojiť nezamestnaní z jednotlivých obcí. <p>Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd</p> <ul style="list-style-type: none"> - V minulosti veľa obcí (aj malých) si dalo spracovať PD na výstavbu vodovodov aj kanalizácii, výstavba bola závislá od finančných prostriedkov (keď ich bolo málo výstavba trvá dlhé roky), preto by sa mali stanoviť obce, kde výstavba pôjde (projektové zámery) a v malých obciach dať aj 100% NFP aby sa stavby zrealizovali čím skôr a tým sa splnili očakávané a stanovené výsledky, <p>Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - V každom kraji by sa mali riešiť 1 – 2 triediace linky s následnou spaľovňou odpadov. Naučiť triediť komunálny odpad je náročné a v rodinných domoch sa dá spáliť veľa komunálneho odpadu a potom majú obyvatelia menej problémov s jeho zberom. <p>Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility</p> <ul style="list-style-type: none"> - V súvislosti so zvyšovaním podielu cyklistickej dopravy je 	<p>1. Podpora obnovy bytových budov a verejných nebytových budov (vrátane zateplovania) je súčasťou politického cieľa 2 v novom programovom období 2021-2027. Podpora obnovy verejných budov, ako aj historických a pamiatkovo chránených verejných budov, je taktiež súčasťou Plánu obnovy. Pri obnove verejných budov je možné využiť aj prostriedky Enviroföndu.</p> <p>2. Realizácia adaptačných opatrení v sídlach a za účasti samospráv je dôležitým predpokladom realizácie funkčných a dobre cielených projektov. Realizácia adaptačných stratégií sa v rámci aktivít navrhnutých na podporu v Partnerskej dohode, cieľ politiky 2 (a následne v OP Slovensko) zabezpečuje prostredníctvom podpory vodozádržných opatrení (v sídlach aj v neurbanizovanej krajine). V rámci tejto podpory sú oprávnenými prijímateľmi všetky typy subjektov, ktoré sú vlastníkami alebo užívateľmi dotknutých pozemkov, čiže aj mimovládne organizácie. Obce ako prijímatelia môžu pri realizácii týchto opatrení využiť aj nezamestnaných občanov.</p> <p>3. „Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd“</p> <p>Koncepčným dokumentom, v ktorom budú stanovené priority financovania investícií výstavby verejných vodovodov a verejných kanalizácií je Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR. Čo sa týka pomeru spolufinancovania projektov z fondov EÚ, pravidlá pre ich financovanie sú na národnej úrovni stanovené jednotne pre všetky subjekty v Stratégii financovania európskych štrukturálnych a investičných fondov, ktorej vypracovanie je v pôsobnosti MF SR a preto ich nie je a nebude možné meniť.</p> <p>Odpoveď k časti zameranej na spaľovanie odpadov</p> <p>V prvom rade je potrebné upozorniť na to, že spaľovanie komunálnych odpadov vo vykurovacích zariadeniach v domácnostiach, ako aj na voľných priestranstvách, je zakázané (podľa § 13 písmeno h) zákona č. 79/2015 o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).</p> <p>Dodržiavanie princípov obehového hospodárstva aj v oblasti odpadového hospodárstva je prioritou aj z pohľadu EÚ, aj SR. Snaha je podporovať aktivity, ktoré sa nachádzajú na vyšších priečkach hierarchie odpadového hospodárstva, a teda</p>
-------	------------------	--	---

		<p>potrebná urýchlená realizácia pozemkových úprav – v rámci nej sa dá v obciach riešiť aj cesty pre dopravu a teda aj cyklodopravu. Musí však byť koordinácia aby cesty na seba nadväzovali.</p>	<p>predchádzanie vzniku odpadov, prípravu na opätovné použitie odpadov, ako aj materiálovú recykláciu odpadov, čo je v súlade aj s aktuálnymi trendmi v oblasti obehového hospodárstva. Takéto zameranie podpory v oblasti odpadového hospodárstva je premietnuté do viacerých stratégií, ako napríklad Európska zelená dohoda, Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo a pod. Prioritou v súčasnosti nie je podpora výstavby spaľovní odpadov, snahou je využiť existujúce kapacity na energetické zhodnocovanie odpadov v čo najväčšej miere.</p>
24.11	Slovenský plynárenský priemysel, a.s.	<p>Navrhujeme v Cielí politiky 2 – Ekologické Slovensko pre budúce generácie (Ekologickejšia nízkouhlíková Európa) v kapitole: Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo (str. 17) upraviť druhú vetu nasledovne a doplniť novú tretie vetu:</p> <p>Súčasťou podporovaných aktivít odpadového hospodárstva bude predchádzanie vzniku odpadov a v súlade s cieľmi a opatreniami Programu odpadového hospodárstva SR taktiež zber a triedenie komunálnych odpadov, mechanicko-biologická úprava zmesového komunálneho odpadu, príprava odpadov na opätovné použitie, recyklácia odpadov, vrátane anaeróbného a aeróbného spracovania biologicky rozložiteľných odpadov, a opätovné spracovanie odpadov na materiály, ktoré sa majú použiť ako tuhé alternatívne palivo pre cementárne. Nebude podporované budovanie klasických spaľovní zmesového komunálneho odpadu ani ich rekonštrukcie.</p> <p>A do Očakávaných výsledkov doplniť novú odrážku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie množstva využívaného kompostu/digestátu zo spracovaných biologicky rozložiteľných odpadov ako náhrady umelých hnojív v poľnohospodárstve. <p>Navrhované doplnenie spresňuje rozsah podporovaných aktivít, tak aby sa podporovali iniciatívy smerujúce k obehovej ekonomike.</p> <p>Navrhujeme v Cielí politiky 2 – Ekologické Slovensko pre budúce generácie (Ekologickejšia nízkouhlíková Európa) v kapitole: Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility (str. 18) upraviť druhú vetu nasledovne:</p>	<p>Pri stanovení názvov jednotlivých aktivít sa vychádzalo z terminológie zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení jednotlivých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o odpadoch“). Preto je súčasťou názvu aktivity „opätovné spracovanie odpadov na materiály, ktoré sa majú použiť ako palivo“ a nie tuhé alternatívne palivo. Tuhé alternatívne palivo nie je v zákone o odpadoch definované. Spaľovanie odpadov nepatrí medzi aktivity navrhované na podporu. Osobitne to v texte Partnerskej dohody nie je uvedené preto, že predmet podpory je vymedzený pozitívne, t. j. neuvádza sa (ani pri ostatných aktivitách), čo nebude podporované.</p> <p>Náhrada umelých hnojív kompostom/digestátom v poľnohospodárstve by mala byť riešená v rámci Programu rozvoja vidieka.</p> <p>K otázke o podpore udržateľnej multimodálnej mestskej mobility môžeme konštatovať, že cieľom je podpora prostriedkov MHD na báze alternatívnych palív. Uvedenú oblasť budeme špecifikovať aj na úrovni OP Slovensko.</p>

		<p>Prioritne sa uvažuje s intervenciami do modernizácie integrovaných dopravných systémov, výstavby prestupných terminálov a záchytných parkovísk vo veľkých sídelných aglomeráciách a najvyťaženejších dopravných uzloch, výstavby a modernizácie električkových a trolejbusových tratí, nákupu mobilných prostriedkov dráhovej, príp. autobusovej mestskej a prímestskej dopravy na alternatívny pohon, modernizácie infraštruktúry existujúcich údržbových základní (depá dopravných podnikov).</p> <p>Navrhované doplnenie vymedzuje (na základe historickej skúsenosti), tak aby sa nepodporoval nákup tzv. vysokoenvironmentálnych naftových autobusov.</p>	
25.11.	Juraj Trgyňa / Obec Miezgovce	<p>Pripomienka k oblasti výstavby verejných vodovodov a kanalizácií: naša obec s 280 obyvateľmi nemá vodovod ani kanalizáciu. Obce sú akcionári vodárenských spoločností. Malé obce nemajú šancu riešiť tak finančne náročné investície, akými sú výstavba vodovodu a kanalizácie. Nie sú na to finančne nastavené zdroje cez Miestne akčné skupiny/MAS/ z PRV, ani z Envirofonde, ako mi bolo odporúčané v odpovediach na moje listy od pani vicepremiérky a z MŽP. Cez MAS čakáme financie už 5 rokov /pre našu obec 9 tis.eur/, nikto to nerieši, načo vznikli MAS-ky?, na zmluvy na čerpanie financií cez PRV čakáme už dva roky. Z Envirofonde je možnosť čerpať na výstavbu vodovodu, alebo kanalizácie max.200 tisíc /naša predpokladaná investícia je 1,6 mil. eur na vodovod a 1,3 mil.eur na kanalizáciu/ pritom nemáme vypracovanú ani PD, ktorú tiež finančne nevieme z obecného rozpočtu zaplatiť. Naša obec je akcionár ZsVS Nitra s účasťou 0,03%. Jediným riešením je nasmerovať financie z Eurofondov cez vodárenské spoločnosti, ktoré majú personálne kapacity na vypracovanie projektu, aj samotnú realizáciu výstavby vodovodu a kanalizácie. Prioritne ich zaviazat vybudovaním vodovodov a kanalizácií. Úspornejším by bolo riešiť vodovod súčasne s kanalizáciou.</p>	<p>Vodárenské spoločnosti sú v OP Kvalita životného prostredia, v rámci aktivít na budovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií oprávneným prijímateľom na poskytnutie nenávratného finančného príspevku. MŽP SR nevstupuje do vzťahov medzi obcami a vodárenskými spoločnosťami. Je na samotnej obci, aby oslovila vodárenskú spoločnosť o spoluprácu, keďže obec je akcionárom vodárenskej spoločnosti.</p> <p>Možnosť podpory výstavby verejných vodovodov (len v prípadoch súbežnej výstavby verejnej kanalizácie) bola vytvorená už v súčasnom programovom období v rámci OP Kvalita životného prostredia. Aj v budúcom programovom období 2021 – 2027 sú v rámci aktivít navrhovaných na podporu v oblasti vôd vytvorené možnosti pre podporu týchto aktivít.</p>

25.11.	Juraj Melichár, Priatel Zeme-CEPA/CEE Bankwatch Network	<p>Na s. 4 navrhujeme preformulovať druhú odrážku nasledovne: nedostatočná pripravenosť na zvyšovanie podielu OZE v energonosičoch, napr. pridávaním OZE do zemného plynu, nahradením zemného plynu úsporami a OZE.</p> <p>Odôvodnenie: Zemný plyn má porovnateľné dopady na klímu ako uhlie pri započítaní únikov metánu. Podľa dokumentu EBRD sa emisie skleníkových plynov u zemného plynu pohybujú okolo 625-925 gCO₂eq/kWh v závislosti od 2-5% únikov metánu pri 20 ročnom potenciáli globálneho otepľovania. Pre porovnanie uhlie má emisie na úrovni 910 gCO₂eq/kWh. Európska investičná banka prestáva z dôvodu ochrany klímy financovať projekty s emisiami skleníkových plynov nad 250 gCO₂eq/kWh po roku 2021. Technická správa k taxonómii udržateľných investícií EÚ z marca 2020 uvádza dokonca hodnotu 100 gCO₂/kWh pre plynové a obnoviteľné zdroje, ktorá sa bude navyše každých 5 rokov znižovať smerom k uhlíkovej neutralite v roku 2050.</p> <p>Na s. 18 navrhujeme rozšíriť možnosti podpory v časti Zlepšenie kvality ovzdušia o obnovu budov a vymeniť kotly na zemný plyn za nízkoemisné zariadenia: „Medzi kľúčové aktivity patrí zníženie emisií prachových častíc z vykurovania domácností obnovou budov a náhradou kotlov na tuhé palivo za kotly na zemný plyn nízkoemisné zariadenia,“ Odôvodnenie: Predpoklad, že ľudia, ktorí spaľujú tuhé palivá od odpadu po drevo, prejdú na drahšie palivo – zemný plyn je podľa nášho názoru nesprávny. Príklady dobrej praxe ukazujú, že princíp prvoradosti energetickej efektívnosti je veľmi dôležitý pri riešení energetickej chudoby, napríklad podpora obnovy domov vo Veľkej Británii, Francúzsku a pod.</p> <p>Na s.9 a s.26 žiadame vylúčiť „energetické zhodnocovanie odpadov,“ „investície do energetického zhodnocovania odpadov;“ Odôvodnenie: Energetické zhodnocovanie odpadov je podľa záväznej hierarchie odpadového hospodárstva 2. najhorším spôsobom nakladania s odpadom. SR výrazne zaostáva s 39% mierou recykláciou v roku 2019 za plnením (50%) cieľa do roku 2020, ktorý sa navyše ešte zvyšuje (záväzne) na 65% do roku 2035. Nové spaľovne odpadov by túto situáciu ešte zhoršovali minimálne ďalších 25 rokov a existuje</p>	<p>Táto pripomienka sa týka viacerých oblastí:</p> <p>1. Pre SR je rozhodujúce plnenie záväzkov voči EÚ predovšetkým na národnej úrovni. V tejto súvislosti je logická preferencia údajov o emisiách získaných meraním „na mieste spotreby“ alebo odborným výpočtom na princípoch stechiometrie spaľovania palív a termodynamiky, pred globálnymi štúdiami zameranými na celkový životný cyklus palív. Zároveň je veľmi dôležité neopomenúť vplyv tuhých znečisťujúcich látok, najmä PM_{2,5} a PM₁₀, uvoľnených spaľovaním jednotlivých druhov palív, na ovzdušie ako aj na zdravie obyvateľstva. Z hľadiska riešenia energetickej chudoby v chudobnejších regiónoch vnímame návrh autora pripomienky ako opodstatnený.</p> <p>2. Odpoveď k časti „Zlepšenie kvality ovzdušia“ Z návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde vyplýva, že podpora prechodu na zemný plyn, ako palivo, bude možná výlučne v prípade, ak ňou dochádza k náhrade uhlia, ako paliva. Táto výnimka vyplýva z potreby riešiť kvalitu ovzdušia z hľadiska zníženia jeho znečistenia emisiami tuhých častíc PM₁₀ a PM_{2,5} (čo je problémom nielen SR, ale aj iných štátov, napr. Poľska) najmä v zónach a aglomeráciách so zhoršenou kvalitou ovzdušia.</p> <p>Súhlasíme s názorom, že výmene kotla by mal predchádzať súbor opatrení na zníženie energetickej náročnosti objektu/ domu. Avšak, v prípade domácností, obzvlášť, ak ide o tie nízkopříjmové, neodporúčame podmieňovať výmenu kotla ďalšími opatreniami na zníženie energetickej náročnosti (zatepľovanie, výmena okien a pod.). Pre takéto domácnosti je finančne neúnosné vymeniť už len samotný kotol. Cieľom je vymeniť čo najviac zastaraných/ nevhodných (tzv. prehorievacích a odhorievacích) kotlov na uhlie a riešiť kritickú situáciu znečistenia ovzdušia tuhými časticami na Slovensku. Komplikovane nastavené opatrenie môže byť vo výsledku kontraproduktívne vo vzťahu k dosiahnutiu uvedeného cieľa. Snahou MŽP SR bude nastaviť podporu výmeny kotlov na uhlie v domácnostiach za kotly na zemný plyn komplementárne s dotačným systémom MDV SR zameraným</p>
--------	---	---	---

		<p>predpoklad, že by zvýšili dovoz odpadu zo zahraničia. Podľa správy OSN, má energetické zhodnocovanie odpadov, najmä plastov porovnateľné emisie skleníkových plynov ako spaľovanie uhlia.</p>	<p>na obnovu rodinných domov formou opatrení na zníženie ich energetickej náročnosti.</p> <p>3. Odpoveď k časti „Energetické zhodnocovanie odpadov“ Nenavrhuje sa podpora energetického zhodnocovania odpadov.</p>
26.11.	Výskumný ústav papiera a celulózy a.s.	<p>Podpora obehového biohospodárstva a všetkých pilierov zelenej ekonomiky založenej na báze obnoviteľných surovín. Motivácia trvalo udržateľného, ale intenzívneho rozvoja priemyslu založeného na biologickej báze, teda na obnoviteľných surovinách.</p> <p>Podpora trvalo udržateľného a optimálneho hospodárenia v lesoch na území Slovenskej republiky, ako základne pre optimálne využívanie našej najdôležitejšej obnoviteľnej suroviny, motivujúcej tvorbu pracovných miest v odľahlých regiónoch so slabo vybudovanou infraštruktúrou a s vysokou nezamestnanosťou.</p> <p>Podpora výskumu a inovácií v oblasti výroby a používania biologicky degradovateľných a kompostovateľných obalov s cieľom obmedziť a marginalizovať používanie biologicky nedegradovateľných a ťažko degradovateľných obalov a výrobkov krátkej životnosti, aby sa minimalizovalo ich hromadenie v prírode a vo svetových oceánoch.</p> <p>Podpora aktivít smerujúcich ku náhrade biologicky nedegradovateľných a ťažko degradovateľných obalov za obaly biologicky degradovateľné a kompostovateľné.</p> <p>Podpora výskumu a inovácií v oblasti využívania nanocelulózy a vývoja výrobkov na tejto báze.</p> <p>Podpora výskumu a inovácií v oblasti výroby zeleného vodíka pre vodíkové technológie budúcnosti. Podpora optimalizácie procesov a technológií výroby zeleného vodíka.</p> <p>Minimalizácia používania biologicky nedegradovateľných vlákien v textilnom priemysle, aby sa minimalizoval výskyt mikro a nanoplastov v životnom prostredí, uvoľňujúcich sa predovšetkým pri praní oblečenia vyrobeného na báze biologicky nedegradovateľných polymérnych vlákien a náhrada týchto vlákien biologicky degradovateľnými vláknami na prírodnej báze, ako je bavlna, ľan, konope a iné vlákna z</p>	<p>Prechod na obehové hospodárstvo sa týka rôznych oblastí národného hospodárstva. Oblasť - podpora vedy a výskumu, efektívnejšie využívanie dostupnej surovínovej základne; zníženie materiálnej a energetickej spotreby v priemysle a službách so zameraním na malé a stredné podnikanie; podpora inovatívnych riešení a inovatívneho dizajnu a ekodizajnu; vyššie využívanie druhotných surovín; úspora materiálov by mala byť predmetom podpory v rámci cieľa politiky 1.</p> <p>V rámci cieľa politiky 2 sa oblasť obehového hospodárstva zameria na podporu projektov opätovného použitia výrobkov (napríklad opravy výrobkov a ich upcycling za účelom ich opätovného použitia), na budovanie centier opätovného používania výrobkov, podporu platforiem na opätovné použitie výrobkov, na podporu lokálnych zálohových systémov a systémov opätovného plnenia; podporu správcov takýchto systémov s rovnakou lokálnou/regionálnou pôsobnosťou, informovanie verejnosti, spotrebiteľov a dotknutých subjektov o nutnosti a výhodnosti predchádzania vzniku odpadov, na zvyšovanie environmentálneho povedomia a informovanosti v oblasti propagácie materiálov, ktoré budú vyrobené z recyklovaných odpadov z obalov a z odpadového papiera, skla, plastov a viacrstvových kombinovaných materiálov, na informačné kampane, výchovné a osvetové aktivity a podporné programy, ktorých cieľom bude meniť zaužívané spôsoby správania sa spotrebiteľov v oblasti predchádzania vzniku odpadov.</p> <p>Podpora aktivít v oblasti lesného hospodárstva, ktorých súčasťou je aj príroda blízke obhospodarovanie lesov, patrí do kompetencie MPRV SR a je riešená samostatne prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a preto do prípravy návrhu Partnerskej dohody</p>

		<p>celulózy.</p> <p>Podpora výskumu a inovácií v oblasti výroby biopalív, podpora optimalizácie procesov a celých technológií výroby biopalív a marginalizovanie využívania palív na báze fosílnych surovín.</p> <p>Podpora vzdelávania s dôrazom na matematiku, fyziku, chémiu, mikrobiológiu a iné technické vedy a ich previazanosti s informačnými technológiami.</p>	<p>daná oblasť nevstupuje. Opatrenia zamerané na prírode blízke obhospodarovanie lesov však budú predmetom podpory prostredníctvom Partnerskej dohody v rámci cieľa politiky 2 Ekologickejšia nízkouhlíková Európa, špecifického cieľa „Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb“.</p>
27.11.	HEMP CLUSTER	<p>Popri digitalizácii, robotizácii a recyklácii materiálov z fosílnych zdrojov alebo syntetickej chémie, je nevyhnutné - v zmysle Európskej stratégie pre biohospodárstvo z roku 2018 a aktuálneho plánu udržateľného hospodárstva EU „Green Deal“, sústrediť sa na rozvoj biohospodárstva, ktoré umožňuje tvorbu uzatvorených produkčne spotrebiteľských cyklov prostredníctvom bio-rozložiteľných materiálov. Ide o medzisektorové rozvojové synergie s ohromným potenciálom, kedy priemyselné odvetvia využívajú biologické zdroje a procesy (poľnohospodárskej, lesnej, vodnej produkcie, plus komunálneho bio-odpadu) na výrobu nielen vysoko kvalitných potravín a krmiva, ale hlavne papierových, biotextilných, fytofarmaceutických, ekostavebných, biochemických a energetických produktov.</p> <p>Nezastupiteľné miesto vo využívaní fytotechnického potenciálu poľnej produkcie má Konopa siata, keďže diverzita možností jej použitia z nej robí plodínového premianta: potraviny, krmivo, liečivá, kozmetika, papier, textil, náterové hmoty a palivá, stavebné a izolačné materiály, biokompozity. V západných krajinách EU bol tento potenciál podchytený cielenou rozvojovou pomocou, už pred dvoma dekadami a aj dnes pokračuje celkový vzostupný trend cez podporné nástroje zelenej ekonomike. Vďaka moderným technológiám sa stáva rastlina minulosti, rastlinou budúcnosti, keďže konopný materiál vieme dnes výrazne lepšie spracovávať a vyrábať tisíce výrobkov v niekoľkých odvetviach. Napriek tomu je pred nami ešte stále široký priestor hľadania,</p>	<p>Podpora vedy a výskumu napríklad aj v oblasti využívania konopy siatej ako vstupného materiálu do výrobného cyklu, ako aj podpora inovatívnych technológií výroby, kde vstupným materiálom je konopa siata, je predmetom cieľa politiky 1.</p> <p>Otázka využitia a zaradenia konopy siatej medzi strategické rastliny a podpora konopárstva ako strategického odvetvia Slovenskej republiky je nad rámcom riešení, ktoré definuje Partnerská dohoda. Ide zároveň o oblasť, ktorá sa týka aj Spoločnej poľnohospodárskej politiky a Strategického plánu SPP 2021-2027.</p>

		<p>objavovania a tvorby nových materiálov, či riešení. Preto je veľmi zmysluplné, zaradiť konopu siatu medzi strategické rastliny a konopárstvo medzi strategické odvetvia a koordinovaným rozvojom v súkromne verejných partnerstvách, priniesť premenu poľnohospodárstva, priemyslu a cez regionálne partnerstvá zelených MSP a samospráv i samotných regiónov.</p>	
30.11.	<p>Boglárka Kurka Ivanegová, v mene konzultačného kolektívu SUSTO - Sustainability Tools</p>	<p>1 - Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám: Za nedostatočné považujeme zúženie adaptačných opatrení na oblasť vodného hospodárstva, a prevencie a manažmentu rizík. Za mimoriadne dôležité považujeme zahrnúť adaptačné opatrenia v oblasti horninového prostredia, pôdneho prostredia (napr. so špecifickým dôrazom na zvyšovanie množstva organického uhlíka v pôde), revitalizáciu ekosystémov pre zvýšenie ekologickej stability a adaptívnej schopnosti krajiny, opatrenia v sídelnom prostredí, v oblasti lesníctva (napr. úpravou drevinového zloženia). Práve preto navrhujeme, aby sa pri formulácii očakávaných výsledkov vychádzalo zo Stratégie adaptácie Slovenskej Republiky na zmenu klímy (Aktualizácia 2018), prijatú uznesením vlády č. 478/2018.</p> <p>2 - Všeobecne k Ekologické Slovensko pre budúce generácie - V predložennom materiáli chýba dôraz na vzdelávanie súčasnej a budúcej generácie. Vzdelaní, environmentálne a klimaticky-gramotní ľudia sú pritom predpokladom pre úspešnosť väčšiny navrhovaných opatrení. V súlade so Stratégiou environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, prijatou uznesením vlády č. 87/2019 navrhujeme medzi priority zaradiť opatrenia, ktoré zabezpečia že "každý, kto sa vzdeláva získa vedomosti a zručnosti potrebné pre presadzovanie princípov udržateľného rozvoja". Z toho dôvodu navrhujeme doplniť špecifickú oblasť, ktorá sa týka zvyšovaniu klimatickej gramotnosti mladej generácie a obyvateľstva SR vo všeobecnosti. Text sa síce zaoberá zvyšovaním</p>	<p>Táto pripomienka sa týka viacerých oblastí: K bodu 1 - Jedným z kľúčových dokumentov pre podporu opatrení v oblasti adaptácie na zmenu klímy je Stratégia adaptácie SR na zmenu klímy. Predmetom podpory v rámci cieľa politiky 2, sú okrem opatrení na ochranu pred povodňami, aj vodozadržné opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy v zastavanom území sídiel (v intraviláne a extraviláne), ako aj v neurbanizovanej krajine. V sídlach sa budú realizovať opatrenia na záchyt a zadržovanie zrážkovej vody prostredníctvom zelenej infraštruktúry alebo prvkov technického charakteru. Súčasťou adaptačných opatrení v neurbanizovanej krajine bude napr. aj obnova a udržateľný manažment mokradí (vrátane rašelinísk), ako aj inundačných území, vytváranie podmienok pre meandrovanie vybraných vodných tokov, vytváranie remízok. Okrem toho budú podporované aj technické opatrenia, ako napr. suchý polder alebo vsakovacie systémy. Opatrenia zamerané na revitalizáciu ekosystémov pre zvýšenie ekologickej stability budú súčasťou podpory v rámci špecifického cieľa „Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb“. Oblasť adaptácie poľnohospodárstva a lesníctva na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy patrí do pôsobnosti MPRV SR, ktoré by v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ malo, ako jej integrálnu súčasť, realizovať aj opatrenia, ktoré prispievajú k lepšej adaptácii na zmenu klímy. Zároveň je potrebné uviesť, že v novom návrhu Partnerskej dohody sa</p>

		<p>environmentálneho povedomia jedine v časti "Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb", avšak iba podporou budovania environmentálnych centier sa environmentálne správanie a klimaticko-citlivé správanie kvalitatívne neposunie. Preto navrhujeme doplniť podporu pre rozvoj programov environmentálnej a klimatickej výchovy; ako aj vzdelávania pre udržateľný rozvoj.</p> <p>3 - Všeobecne k Ekologické Slovensko pre budúce generácie Z predloženého materiálu výrazne absentuje podpora pre ekologizáciu a dekarbonizáciu slovenských malých a stredných podnikov, ktoré reprezentujú 99,9% z celkového počtu podnikateľských subjektov v slovenskom hospodárstve. Aj oni môžu výrazne prispieť k naplňovaniu priorít Partnerskej dohody, k zlepšenie kvality základných zložiek životného prostredia, v prechode na obehové hospodárstvo, v zlepšovaní energetickej efektívnosti. Navrhujeme doplniť dôraz na podporené mechanizmy pre MSP, ako napr. poradenské služby či odborné vzdelávanie v oblasti zavádzania eko-inovácií, environmentálneho manažmentu, v oblasti prechodu na udržateľnosť a nízkouhlíkové hospodárstvo.</p> <p>4 - K časti "Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo: V tejto časti navrhujeme doplniť podporu pre ekodizajn výrobkov.</p>	<p>počíta s podporou opatrení zameraných aj na prírode blízke obhospodarovanie lesov v rámci špecifického cieľa „Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb“.</p> <p>K bodu 2 - na podporu v novom programovom období 2021 – 2027 sa navrhujú aj aktivity na zvyšovanie environmentálneho vedomia obyvateľov. Ide predovšetkým o podporu zvyšovania informovanosti verejnosti v oblasti zmeny klímy, obehového hospodárstva alebo ochrany prírody.</p> <p>Budovanie environmentálnych centier je síce zaradené v rámci špecifického cieľa "Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb", avšak cieľom vzdelávania budú popri ochrane prírody prierezovo všetky oblasti životného prostredia.</p> <p>K bodu 3 - podpora malého a stredného podnikania je predmetom cieľa politiky 1.</p> <p>K bodu 4 - Podpora ekodizajnu je navrhovaná v rámci cieľa politiky 1.</p>
2.12.	Mgr. Jana Margová, prednostka, Okresný úrad Michalovce	<p>1. Ekologické Slovensko pre budúce generácie – V okrese Michalovce máme dvoch veľkých znečisťovateľov ovzdušia – Elektráreň Vojany a TP2 v CHEMKU Strážske, ktoré využívajú staré technológie. Zároveň sa v okrese nachádza stará environmentálna záťaž PCB látkami pochádzajúca z činnosti Chemka Strážske, ktorá je stále neriešená ako celok. Nebola nikdy spracovaná komplexná štúdia dopadov na zdravie obyvateľov okresu Michalovce, tým pádom nie je možné riešiť a ani prijať opatrenia na nápravu stavu. Zasiahnutí sú občania aj poľnohospodárska výroba je nepoužiteľná pre potravinový reťazec (odporúčané iba technické využitie pestovaných plodín)... Zemplínska Širava je tiež kontaminovaná, čo bráni jej</p>	<p>Táto pripomienka sa týka viacerých oblastí:</p> <p>1. Kvalita ovzdušia - čo sa týka veľkých znečisťovateľov ovzdušia (ako napr. CHEMKO Strážske) využívajúce zastarane technológie, v novom programovom období 2021 – 2027 sa navrhuje na podporu realizácia opatrení na veľkých a stredných stacionárnych zdrojoch znečisťovania ovzdušia pri rešpektovaní princípu „znečisťovateľ platí“.</p> <p>Pre Elektráreň Vojany, kde sa na výrobu elektriny stále využíva aj uhlie, a tiež pre samotný región, v ktorom sa elektráreň nachádza, je tu možnosť podpory prechodu na klimaticky vhodnejšie riešenia. Za týmto účelom bol Európskej komisii navrhnutý aj nový fond - Fond spravodlivej transformácie, ktorý má umožniť hladký prechod najproblematickejších regiónov Európy na klimaticky neutrálne. Takýto prechod sa</p>

		<p>plnému využitiu v rámci potenciálu v oblasti cestovného ruchu s následným dopadom na rast zamestnanosti v okrese.</p>	<p>aktuálne pripravuje v hornej Nitre.</p> <p>Vyjadrenie ku environmentálnej záťaži PCB látkami - Chemko, a.s. Strážske:</p> <p>Vzhľadom na to, že problém kontaminácie PCB látkami je rozsiahly a zložitý, nie je možné ho riešiť ako jeden celok. Iné prístupy si vyžaduje likvidácia nevhodne uskladnených a zakopaných sudov s PCB odpadmi, iné sanácia výrobného areálu, sanácia odpadového kanála alebo sanácia kontaminovanej lesnej a poľnohospodárskej pôdy a iné sanácia odkaliska v Poši.</p> <p>Sudy s PCB odpadmi budú riešené MV SR v rámci vyhlásenej mimoriadnej situácie. Kontamináciu zložiek životného prostredia bude možné riešiť až po podrobnom geologickom prieskume. MŽP SR doteraz zabezpečilo podrobný prieskum kontaminácie v okolí odpadového kanála a kontaminácie z odkaliska Poša. Projekt prieskumu areálu podniku a jeho bezprostredného okolia je v súčasnosti v procese schvaľovania. Na základe uznesenia vlády č. 752 z 2. decembra 2020 k návrhu na prijatie opatrení na riešenie krízovej situácie v súvislosti s ohrozením verejného zdravia II. stupňa v lokalite Chemko, a. s. Strážske má MV SR a MŽP SR bezodkladne „vykonať záchranné práce na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti v lokalite Chemko, a. s. Strážske“. Ďalšie opatrenia budú vykonávané priebežne podľa disponibilných finančných zdrojov a podľa prislúchajúcej zodpovednosti v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“.</p>
5.12	Zväz autobusovej dopravy	<p>Ďakujem za možnosť pripomenúvať návrh Partnerskej dohody SR 2021-2027.</p> <p>Oblasť, ktorou sa zaoberám ja aj združenie najväčších autobusových dopravcov je verejná osobná doprava. Jej úloha sa prelína minimálne cez 3 vyššie uvedené oblasti. Urobiť teda verejnú dopravu ekologickou, rýchlou, dostupnou pre čo najviac obyvateľov, umožniť im prístup k práci a k vzdelávaniu, a zároveň urobiť ju konkurencieschopnou voči autám, si žiada veľké úsilie, širokú spoluprácu stakeholderov, nadrezortnú spoluprácu, správne rozhodovanie. Rozhodovanie o prioritách sťažuje mimoriadne vysoký investičný dlh: vo výstavbe a údržbe železničných tratí, výstavbe a údržbe diaľnic a rýchlostných ciest</p>	<p>Vnímame potrebu prioritizovať projekty zamerané na oblasť dopravy v kontexte obmedzených zdrojov na podporu zo zdrojov EÚ. V spolupráci s Útvorom hodnoty za peniaze vypracovalo MDV SR metodiku prioritizácie projektov cestnej infraštruktúry, ktorá bola schválená vládou SR dňa 16.9.2020. Aktuálne (k 15.12.2020) sa taktiež intenzívne pracuje na metodike prioritizácie projektov železničnej infraštruktúry. Sme názoru, že Vami uvádzané oblasti sú, v rámci technických obmedzení Partnerskej dohody, v dokumente adekvátne uvedené.</p>

a ciest 1. triedy, údržbe ciest 2 a 3 triedy, oprave mostov, budovaní obchvatov miest a obcí. Témy, ako sú navrhnuté, sú správne vymenované, ťažké však bude z nich vybrať a zvoliť vhodnú prioritizáciu – ľudovo povedané, odkiaľ začať rozmotávať „gordický uzol“, tak aby boli dostupné peniaze preinvestované čo najefektívnejšie, včas a ich prínos pre hospodárstvo a obyvateľov bol čo najväčší, najtrvácnejší a ovplyvnil pozitívne ďalšie sféry hospodárstva.

Navrhujem témy, ktoré by sa v Partnerskej dohode 2021-2027 jednoznačne mali nachádzať, o ich prioritizácii je možné diskutovať – úlohu budú hrať aj časové možnosti, ako sa dá projekt časovo stihnúť:

- Dobudovanie diaľničného ťahu D1 Bratislava-Košice
- Dobudovanie tranzitných prepojení smerom na Poľsko a Maďarsko
- Odstránenie porúch na železničných tratiach a zrýchlenie celej siete opravami a lepšou údržbou
- Vybudovanie stanice Filiálka v Bratislave, dobudovanie a oprava regionálnych tratí v okolí Bratislavy, Košíc, Žiliny, prípadne iných krajských miest
- Dobudovanie železničnej trate Bratislava-Nitra
- Príprava štandardnej metodiky pre zriaďovanie integrovaných dopravných systémov v regiónoch, a následne ich zriaďovanie
- Obnova vozového parku v prímestskej autobusovej doprave v prospech vozidiel s alternatívnym pohonom (elektrina, CNG, LNG, vodík)
- Budovanie najakútnejšie potrebných nových električkových tratí v Bratislave
- Oprava resp. náhrada najakútnejšie poškodených mostov

V prioritizácii projektov by nám mala pomôcť záväzná prioritizácia projektov v železničnej a cestnej doprave, ktorá – verme – bude čoskoro schválená vládou.

8.12.	Peter Hudák	<p>Dôležitá by bola aj podpora osobnej elektromobility, na ktorú sa akosi zabúda. Je to ideálne riešenie pre dopravu ako vo veľkomestách tak aj na vidieku.</p> <p>V dnešnej dobe už existuje veľké množstvo osobných elektrických dopravných prostriedkov: Elektrické bicykle, elektrické skútre, elektrické vozíky pre seniorov....</p> <p>Podpora nákupu elektro bicyklov by pomohla preniesť viac ľudí z áut na bicykle, vďaka ebikom sa už ani nespotí používateľ aj na dlhšej ceste do práce, prípadne inde. + samozrejme nadväzujúca infraštruktúra atd.</p> <p>Ďalej používanie elektrických vozíkov pre seniorov ako hradená pomôcka úplne chyba. Je potrebné dostať seniorov z osobných áut z ciest na bezpečnejšie formy ich prepravy. Takéto opatrenie a podpora má viac charakterov ktoré spĺňajú ciele : eko doprava, elektro mobilita, a tiež bezpečnosť cestnej premávky.</p> <p>Tieto pomôcky pre seniorov aj telesne postihnutých úplne chýbajú v zozname zdravotníckych pomôcok, nie sú hradené, ani pre odkázaných a hendikepovaných ľudí. Navrátenie slobody pohybu seniorom a hendikepovaným je veľmi dôležité, z ekologického, ekonomického aj sociálneho hľadiska.</p>	<p>Podpora alternatívnych palív na úrovni infraštruktúry je plánovaná v politickom ciele 1, podpora MHD na báze alternatívnych palív je súčasťou politického cieľa 2. Opatrenia na zabezpečenie bezpečnosti, aj bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky, evidujeme v návrhu Partnerskej dohody, v politickom ciele 5, pričom ich realizácia sa bude odvíjať aj na základe ich identifikácie na úrovni konkrétnych projektov v rámci Integrovaných územných stratégií.</p>
8.12.	Slovenská asociácia fotovoltaického priemyslu aOZE	<p>Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti: Navrhujeme, aby oprávnenými subjektami pre realizáciu opatrení zameraných na zvyšovanie energetickej efektívnosti neboli len podniky (v zmysle dnešnej definície je to priemysel), ale aj energetické spoločnosti. Energetické spoločnosti disponujú projektami na svojich energetických zariadeniach, ktorých realizáciou sa zvýši energetická účinnosť, ktorá vie prispieť k efektívnejšiemu fungovaniu týchto zariadení. V prípade energetických spoločností by sa takáto podpora mala týkať špeciálne vodných elektrární (prietochných a prečerpávacích), ktorých modernizáciou sa umožní zvýšenie ich účinnosti, výkonu a regulačného rozsahu, čo prispeje nielen k rozvoju OZE, ale aj trhu s flexibilitou, ktorá je nevyhnutná na rozvoj ďalších OZE. Súčasná podoba legislatívy v oblasti štátnej pomoci nevyklučuje oprávnenosť energetických spoločností na prijímanie podpory v navrhovanom rozsahu.</p> <p>Ø Rozvoj vodíka:</p>	<p>V rámci podpory obnoviteľných zdrojov energie (OZE) je potrebné rešpektovať a dodržiavať aj požiadavky na zariadenia využívajúce OZE, ktoré vyplývajú z právnych predpisov EÚ a SR v oblasti životného prostredia (napr. čl. 4.7 Rámцovej smernice o vode, kritériá udržateľného využívania biomasy, legislatíva v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie a ochrany prírody).</p> <p>Odpoveď v súvislosti s rekultiváciou území, v ktorých dôjde k útlmu spaľovania uhlia, za účelom využitia OZE:</p> <p>Bude možné podporiť, ako jednu zo súčastí rekultivácie území naviazaných na spaľovanie uhlia, riešenie environmentálnych záťaží.</p> <p>Aktivity zamerané na sanáciu environmentálnych záťaží, ich prieskumu a monitorovanie budú podporované pri dôslednom dodržiavaní princípu „znečisťovateľ platí“ a v súlade s ním, ako aj zákonom č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na</p>

		<p>Navrhujeme, aby sa v Partnerskej dohode stanovil väčší dôraz na podporu výroby čistého vodíka z OZE (zelený vodík), resp. vodíka vyrobeného z nízkouhlíkových zdrojov, ktoré zahŕňajú zachytávanie a uskladňovanie CO₂ (modrý vodík).</p> <p>Ø Rozvoj uskladňovania energie: Navrhujeme, aby sa prostredníctvom EŠIF podporili všetky formy uskladňovania energie vrátane možnosti modernizácie existujúcich zariadení v podobe prečerpávacích vodných elektrární. SR má v súčasnosti veľké množstvo týchto kapacít, ktorých modernizácia je z pohľadu životného prostredia a nákladovej efektívnosti výhodnejšia ako výstavba nových zariadení pre uskladňovanie energie.</p> <p>Ø Sanácia a rekultivácia území za účelom prípravy projektov OZE: Partnerská dohoda by mala podporovať sanáciu a rekultiváciu lokalít, v ktorých dôjde k útlmu spaľovania uhlia za účelom ich prípravy na umiestnenie nových zariadení OZE. Týmto sa prispeje jednak k sanácií a rekultivácií existujúcich enviro záťaží ako aj k plneniu klimaticko-energetických cieľov formou zvyšovania podielu OZE.</p>	úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
8.12.	Slovenská asociácia fotovoltaického priemyslu aOZE	<p>Kapitola „Prechod na nízko-uhlíkové ekologické hospodárstvo“</p> <p>Ø Podpora obnoviteľných zdrojov energie (OZE) V SR je málo využívaný potenciál geotermálnej energie, buď ako zdroja kombinovanej výroby elektriny a tepla alebo osobitne elektriny a tepla. Najdôležitejšou fázou týchto projektov je hydrogeologický prieskum a hĺbenie geotermálnych vrto. Navrhujeme, aby sa do priorít zaradila investičná podpora vyššie uvedených činností ako oprávnených aktivít. Podpora bude mať zásadný pozitívny dopad na rozvoj doteraz nevyužívaného potenciálu využívania geotermálnej energie a prispeje k vytvoreniu podmienok na reálne využívanie tohto druhu OZE nielen pre zásobovanie elektrickou energiou, ale najmä teplom, ktoré sa v zmysle RED2 (aktualizovanej Smernice EÚ o podpore OZE) bude môcť integrovať do existujúcich systémov centralizovaného zásobovania teplom/chladom.</p> <p>Ø Podpora využívania energie z OZE v domácnostiach a podnikoch</p>	<p>Návrh Partnerskej dohody (PD) ani OP Slovensko nevyklučuje využitie geotermálnej energie, za predpokladu, že predmet podpory v rámci cieľa 2 v oblasti energetiky prispeje k plneniu cieľov týkajúcich sa obnoviteľných zdrojov energie (OZE) a energetickej efektívnosti, a to aj s ohľadom na nákladovú efektívnosť. Vzhľadom na špecifickú geotermálnych zdrojov a kľúčovú potrebu zabezpečenia efektívnej podpory využívania nových zdrojov geotermálnej energie, do návrhu PD a OP Slovensko bola zahrnutá aj podpora prieskumu a vyhľadávania zdrojov, a to primárne na energetické účely, t.j. s cieľom napĺňania príslušných záväzkov SR.</p> <p>Oblasť aktívneho zapájania koncových užívateľov do procesu optimalizácie a znižovania ich energetických nárokov a nákladov sa bude realizovať v rámci predpokladanej podpory domácností pri riešení energetickej efektívnosti a zavádzaní OZE. Na národnej úrovni už existuje Národná stratégia adaptácie na zmenu klímy a vo schvaľovacom procese je na ňu nadväzujúci akčný plán. Na regionálnej úrovni existujú</p>

		<p>Navrhujeme, aby sa do priorít zaradilo pokračovanie podpory malých zariadení na využívanie OZE v domácnostiach prostredníctvom programu Zelená domácnostiam. Zároveň navrhujeme vytvorenie obdobnej schémy aj pre malé a stredné podniky, ktorá by sa týkala len zariadení na využívanie technológií OZE, bez nutnosti realizácie iných opatrení, čo by významne znížilo administratívnu náročnosť týchto investícií, zefektívnilo ich realizáciu a celkovo významne prispelo k miere zavádzania OZE v podnikoch za účelom nielen ich dekarbonizácie, ale aj zvyšovania konkurencieschopnosti.</p> <p>Ø Podpora občianskych energetických spoločenstiev a energetických spoločenstiev produkujúcich obnoviteľnú energiu</p> <p>Navrhujeme, aby sa do priorít v rámci tejto kapitoly zaradila podpora energetických spoločenstiev ako spoločenstiev aktívnych odberateľov, ktorí sa v zmysle Smernice EÚ o vnútornom trhu s elektrinou a plynom stanú novými účastníkmi na trhu s energiou. Podpora by sa mala týkať ich zakladania, zavádzania inteligentných meracích systémov, digitalizácie dátovej výmeny o energetických tokoch, výstavby zariadení na uskladňovanie energie a využívania obnoviteľných zdrojov energie.</p>	<p>stratégie niektorých miest, pričom možnosti financovania adaptačných opatrení prostredníctvom fondov EÚ by mali stimulovať regióny ku tvorbe takýchto stratégií.</p>
8.12.	Iniciatíva za modernú architektúru	<p>Navrhujeme legislatívne opatrenie, aby stavby, zahrnuté v registri modernej architektúry DOCOMOMO, prípadne iné lokálne významné a hodnotné verejné a súkromné stavby, obdobia funkcionalizmu až neskorej moderny a postmoderny, postavené cca medzi rokmi 1918 až 1990 a zaradené do relevantného zoznamu, boli vyňaté z požiadavky na najvyššiu energetickú triedu pri čerpaní dotácií na rekonštrukciu. Táto požiadavka totiž núti investorov stavby zatepliť a tým zmeniť ich architektonický a vizuálny charakter. Považujeme to za kľúčové pri záchrane týchto stavieb. Je preto najvyšší čas vypracovať zákon, ktorý by uprednostnil hodnotu charakteru stavby a kultúrneho dedičstva pred energetickou úspornosťou. Jeho schválenie môže v konečnom dôsledku pomôcť aj samotným investorom v znížení nákladov na rekonštrukciu, pričom zníženie uhlíkovej stopy sa môže prejaviť nie primárne – tepelnými nákladmi, ale sekundárne, a to znížením nákladov na stavebné materiály. Toto opatrenie je potrebné riešiť v súlade s</p>	<p>Legislatívne opatrenia ani reformné opatrenia nie sú predmetom návrhu Partnerskej dohody. Partnerská dohoda je strategickým dokumentom, ktorý definuje hlavné investičné priority SR pre využívanie zdrojov politiky súdržnosti EÚ v súlade s možnosťami, obmedzeniami a pravidlami, ktoré sú zadané na európskej úrovni (v príslušných nariadeniach). Podporou obnovy historických a pamiatkovo chránených budov sa zaoberá návrh Plánu obnovy a odolnosti SR, aktuálne pripravovaný Ministerstvom financií SR.</p>

		Ministerstvom kultúry, pod ktorého gesciu spadajú pamiatková ochrana a kultúrne dedičstvo. Akokoľvek to môže vyznieť paradoxne a kontraproduktívne z hľadiska stratégie znižovania emisií CO2, je nevyhnutné uprednostniť hodnoty kultúrneho dedičstva pred energetickou efektívnosťou. Tú je potrebné omnoho viac uplatňovať hlavne v odvetviach, ktoré najviac prispievajú k tvorbe emisií. Hodnotná architektúra nemôže byť obeťou reforiem.	
8.12.	Mlynský náhon, o. z.	<p>Do "Partnerskej dohody SR na roky 2021-2027" navrhujeme zaradiť nasledujúce body:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Transformácia miest alebo ich častí z nevyhovujúcich na moderné v súlade s aktuálnymi potrebami a ekologickými požiadavkami, zosieťovanie funkcií v mestskej štruktúre, jednoduchá dostupnosť v živom meste, kvalita pre jeho obyvateľov, revitalizácia verejných priestorov. 2.Riešenie mobility v mestách, nastavenie preferencií jednotlivých druhov dopravy, ukľudnenie dopravy, viac pešej, nemotorovej a verejnej dopravy, atraktívne priestory pre peších, IAD v meste by mala viesť k zmene profilov ulíc, vyššia bezpečnosť pri doprave, rozvoj integrovanej dopravy, vypracovanie Územného generelu dopravy a generelov sociálneho a ekonomického rozvoja pre mesto a región 3.Tvorba a aktualizácia územných plánov miest. 4.Návrat vodných tokov do miest, odkrytie zatrubnených a odkanalizovaných vodných tokov, revitalizácia vodných tokov a ich okolia v mestskom prostredí. 5.Zelená a modrá infraštruktúra, vytváranie podmienok pre rozvoj biodiverzity v mestskom prostredí s dôrazom na elimináciu dopadov klimatických zmien, zachytávanie a vsakovanie vody v mestskom prostredí, revitalizácia zelene, vytváranie presahov prírody z extravilánu do intravilánu, podpora migrácie organizmov. 6.Krajinárske opatrenia na zamedzenie splavovania ornice a nežiadúcej vodnej erózie v krajine. 7.Riešenie uloženia sietí a ich prekládky v súlade s aktuálnymi požiadavkami a podľa platných noriem. 8.Zdroje pre oblasti 1. až 7. by mali pokrývať náklady na organizovanie verejných súťaží, predprojektovú prípravu, 	<p>Vypracovanie stratégie rozvoja dopravy a dopravných stavieb pre mesto Košice bolo podporené v rámci OP Doprava 2007-2013. Link na dokument: https://static.kosice.sk/pages/EPA1aC51mBEfJb74u4Q/_aver ecna_sprava_.pdf</p> <p>V rámci IROP 2014 – 2020 bolo finančne podporené vypracovanie plánu udržateľnej mestskej mobility pre celý Košický samosprávny kraj.</p> <p>V súčasnosti prebieha príprava tzv. Integrovaných územných stratégií, realizovaných na úrovni jednotlivých samosprávnych krajov, kde je taktiež možné predkladať návrhy konkrétnych projektov.</p> <p>K bodu 3 Tvorba a aktualizácia územných plánov miest - MDV SR poskytuje dotácie podľa zákona č. 226/2011 Z. z. o poskytovaní dotácií na spracovanie územnoplánovacej dokumentácie obcí (aj na vypracovanie nového aj na zmenu), nie je dôvod zahŕňať do európskych štrukturálnych a investičných fondov.</p> <p>K bodu 4 - Súčasťou aktivít navrhnutých na podporu v rámci Partnerskej dohody (PD), cieľa politiky 2 „Ekologickejšia nízkouhlíková Európa“ je aj realizácia opatrení na zabezpečenie revitalizácie vodných tokov za účelom podpory biodiverzity, ako aj ochrany a prevencie územia pred záplavami.</p> <p>K bodu 5 - Možnosť podpory zelenej a modrej infraštruktúry v mestskom prostredí s dôrazom na elimináciu dopadov klimatických zmien sa navrhuje na podporu v rámci PD, cieľa politiky 2, špecifického cieľa „Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám“.</p> <p>Súčasťou aktivít navrhnutých na podporu v oblasti adaptácie</p>

		<p>projekty a náklady na realizáciu investičných zámerov.</p> <p>9.Do riešenia je potrebné zapojiť medzinárodné odborné štruktúry a využiť ich dlhoročné skúsenosti s transformáciou európskych miest.</p> <p>V podmienkach Košíc ide predovšetkým o nasledujúce projekty, ktoré by mali mať príkladný charakter pre implementovanie v iných mestách :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Vypracovanie Územného generelu dopravy, presun autobusovej stanice na ľavý breh Hornádu a presun funkcií železničnej stanice mimo centra širšieho mesta 2.Dopracovanie územného plánu mesta Košice. 3.Revitalizácia a obnova prirodzeného líniového útvaru – vodného toku Mlynský náhon, ktorý bol v 60-tych rokoch minulého storočia v širšom centre mesta zatrubnený a nahradený štvorprúdovou komunikáciou na Štefánikovej ulici. 4.Revitalizácia a obnova zatrubnených potokov: Račí potok, Čermeľský potok a Myslavský potok. 	<p>na zmenu klímy sú vodozadržné opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy v zastavanom území sídiel (v intraviláne a extraviláne). V sídlach budú realizované opatrenia na záchyt a zadržovanie zrážkovej vody prostredníctvom zelenej, resp. modrej infraštruktúry (dažďové záhrady, zberné jazierka a pod.), alebo prvkov technického charakteru (systémy na zadržovanie zrážkovej vody).</p> <p>Realizácia opatrení zameraných na zelenú infraštruktúru, vytváranie podmienok pre rozvoj biodiverzity aj v mestskom prostredí bude taktiež súčasťou podpory v rámci špecifického cieľa „Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb“.</p> <p>K bodu 6 - Opatrenia na elimináciu erózie pôdy, ako aj zadržovania vody v pôde, sú súčasťou oblasti adaptácie poľnohospodárstva na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, ktorá patrí do pôsobnosti MPRV SR. Tieto opatrenia budú financované v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ.</p>
9.12.	Juraj Tabiczký	<p>Do "Partnerskej dohody SR na roky 2021-2027" navrhujeme zaradiť nasledujúce body:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Dokončiť diaľnicu v južnej časti Slovenska, v plnom profile od Zvolena do Košíc Riešenie predstavuje odstránenie nesymertrickej dopravy, ktorá je stále nedokončená na Slovensku. Plány dokončenia súčasnej Diaľnice je v nedohľadne a obmedzuje Región Východného Slovenska. Sprístupnenie zníži a do budúca odbúra trvalé zaostávanie a vyľudnenie ,tejto časti Slovenska , čo parafrázoval p. ex. Premiér Fico, že "na Východe nič nie je" 2.Vybudovať ekologickú vysokorýchlostnú dopravu , tak aby sme naviazali na súčasnú modernú dopravu v Európe. Táto trasa .Táto trasa by bola možná jedine v strednej časti Ba-Nitra-Zvolen-Košice-hranica Ukrajiny. Súčasne riešenie Železničnej dopravy, bolo koncipované pre iné štátne a hospodárske ciele. Po osamostatnení Slovenska musí sa koncipovať doprava, aby spĺňala naše Slovenské požiadavky a spájala jednotlivé centrá Slovenska najkratšie a najrýchlejšie. Severom vedená trasa Ba-Žilina-Košice , neumožňuje fyzikálne dosiahnuť rýchlosť nad 160 km/hod. 3.Odstrániť enviromentálne záťaž, skládky, ktoré SR 	<p>K bodom 1. a 2. Realizácia dopravných projektov financovaných zo zdrojov EÚ pre programové obdobie 2021 – 2027 bude podliehať nasledujúcim základným princípom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pripravenosť projektu na realizáciu v rámci oprávneného obdobia • Ekonomická a technická realizovateľnosť • Dostupná alokácia <p>3. Riešeni environmentálnych záťaží bude rovnako ako v súčasnom programovom období 2014-2020 v rámci OP Kvalita životného prostredia venovaná pozornosť a podpora aj v novom programovom období 2021-2027. V rámci cieľa politiky 2, budú podporované aj aktivity zamerané na sanáciu environmentálnych záťaží, ich prieskumu a monitorovania v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“ a zákonom č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaž a o zmene a doplnení niektorých zákonov.</p> <p>4. Aktivity v oblasti odpadového hospodárstva sú navrhované na podporu v novom programovom období tak, aby v čo najvyššej miere prispievali k plneniu cieľov recyklácie komunálnych odpadov stanovených v smernici Európskeho</p>

		<p>nedokázala odstrániť od nového štátotvorného usporiadania. Tieto záťaže spôsobujú katastrofálne zdravotné ohrozenie obyvateľstva, obmedzuje a znižuje kvalitu pitnej vody aj vôd na poľnohospodársku a potravinársku výrobu. Pani Ombudsmanka, navštívila pani Prezidentku a predostrela jej problematiku environmentálnej záťaže cca 70 skládok na Slovensku, ktoré ohrozujú život občanov na Slovensku. Je to pestrá skladba od PCB látok, ktoré sa vyplavujú do podlažia a vôd Východného Slovenska, po Haldy odpadu v Žiari, po Hlinikárni, Sered' - Niklová huť, ťažby železa, Horná Slaná, po záťaže Ropnými produktami, pesticídmi, arzénom, atď.</p> <p>4. Prechod na obehové hospodárstvo, s dôrazom na odpadové hospodárstvo. Je potrebné vybudovať Spaľovne odpadov (tepelné spracovanie odpadu), v súčasnosti máme len dve. Problém skládkovania je riešený v EU a sme zaviazaní plniť percentá skládkovania pod hrozbou sankcii. Túto páľčivú problematiku by bolo možné riešiť práve z fondu Obnovy.</p>	<p>parlamentu a Rady (EÚ) 2008/98/ES o odpade a o zrušení určitých smerníc (ďalej len „rámcová smernica o odpade“). Z uvedeného dôvodu by ťažiskom podpory mala byť recyklácia odpadov. Prioritou v súčasnosti nie je podpora výstavby spaľovní odpadov, snahou je využiť existujúce kapacity na energetické zhodnocovanie odpadov v čo najväčšej miere.</p>
9.12.	Asociácia za život a rodinu	<p>Žiadame</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdôrazňovanie potreby znižovania nadspotreby obyvateľstva ako kľúčového prvku boja s vyčerpávaním zdrojov planéty ako aj formovanie verejnej mienky smerom od nadspotreby k zodpovednému prístupu k zdrojom - podporu alternatívnych a ekologickejších palív v doprave aj v iných sektoroch (LPG, CNG, LNG) ako „prestupnej stanice“ k budúcim zero-emission zdrojom energie – podpora má byť zavedená na rozširovanie povedomia o týchto palivách ako aj dotačná podpora ich zavádzania do rôznych oblastí hospodárstva - rozšíriť príjemcov podpory alternatívnych palív okrem podnikateľov aj na rodiny s 3 a viac deťmi, nakoľko ekonomicky aktívne rodiny s 3+ deťmi sú pre hospodárstvo významným faktorom generujúcim ľudské zdroje porovnateľným svojim prínosom s podnikateľmi; sú absolútne kľúčové pre trvalú udržateľnosť a rozvoj hospodárstva. Rozšírenie príjemcov o rodiny s 3+ deťmi podporí bezpečnejšiu a ekologickejšiu mobilitu v populácii, ktorá je inak nútená využívať staršie a neekologickejšie vozidlá. - podporu rodinných a sociálnych podnikov, čo najmä v 	<p>Podpora alternatívnych palív je v rámci návrhu Partnerskej dohody plánovaná na úrovni infraštruktúry (politický cieľ 1) podpory mobilných prostriedkov MHD (politický cieľ 2). Poukazujeme na možnosti v rámci dotačných schém MH SR, ktoré umožňujú podporiť nákup vozidiel na alternatívny pohon aj pre fyzické osoby. Uvedená schéma je financovaná zo zdrojov štátneho rozpočtu.</p> <p>K bodu „podporu znižovania energetickej náročnosti budov a obydli nielen pre podniky, ale aj pre rodiny s deťmi formou dotačnej podpory rekonštrukcií i obstarania a budovania obydli s nízkymi energetickými nárokmi“ - Obnova bytových domov je dlhodobou prioritou štátu a sú na ňu vytvorené národné podporné schémy, ale aj využívané EŠIF. Aktivita je súčasťou návrhu pre budúce programové obdobie. Taktiež existuje podpora obnovy rodinných domov prostredníctvom príspevku na zatepľovanie rodinného domu (MDV SR), ako aj zvýhodneného úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania. Existujú aj ďalšie podporné schémy, ktoré zase riešia zdrojovú časť obnovy (napríklad projekt Zelená domácnostiam a pod.). Obnovu rodinných domov navrhujeme zaradiť aj do aktivít plánu obnovy aj so zohľadnením aspektu energetickej</p>

		<p>regiónoch zvýši zamestnanosť a zníži mobilitu osôb čo znižuje uhlíkovú stopu dopravy</p> <ul style="list-style-type: none"> - podporu ekologicky zodpovednej mobility a dopravy rodín s 3 a viac deťmi podporou zakúpenia ekologickejších vozidiel - podporu znižovania energetickej náročnosti budov a obydľí nielen pre podniky, ale aj pre rodiny s deťmi formou dotačnej podpory rekonštrukcií i obstarania a budovania obydľí s nízkymi energetickými nárokmi - podporu rozširovania a budovania komunitných, sociálnych, rodinných, kreatívnych a ďalších centier, ako aj podporu terénnej práce a podporných služieb pre rodiny, mladých v kríze, ľudí ohrozených chudobou ... (a to nielen v lokalitách MRK) s cieľom zlepšovať ekologické povedomie rôznych skupín obyvateľstva - podporu kvalitných pedagogických pracovníkov s cieľom ich zapojenia do výchovy ľudí k ekologickému správaniu nielen žiakov škôl, ale aj iných skupín obyvateľstva - rozširovanie a budovanie nových škôl aj iných zariadení a zlepšovanie ich vybavenia s cieľom zvyšovania povedomia obyvateľstva o potrebe ekologického správania sa - podporu vzdelávacích a voľnočasových aktivít pre rodiny s deťmi a ďalšie skupiny obyvateľstva 	<p>chudoby.</p> <p>V rámci cieľa politiky 2 v tých špecifických cieľoch, ktoré sú v pôsobnosti MŽP SR, sú navrhované aj aktivity na podporu environmentálneho povedomia v každej oblasti, (napr. obehová ekonomika, ochrana ovzdušia, ochrana prírody a krajiny). Zároveň je v rámci špecifického cieľa "Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb" zaradené medzi aktivity aj budovanie environmentálnych centier, pričom cieľom vzdelávania budú popri ochrane prírody prierezovo všetky oblasti životného prostredia. Bude už len na žiadateľoch, či vzdelávacie aktivity budú nastavené okrem študentov aj na doplnkové vzdelávanie pedagogických pracovníkov.</p>
12.12.	Fórum kresťanských inštitúcií, KBS, KVRPS	<p>Všeobecná pripomienka</p> <p>Európska zelená dohoda má podporovať nové formy solidarity s cieľom pomôcť zotaviť sa z krízy. Je potrebné dohodnúť sa na prechode na obehové a klimaticky neutrálne hospodárstvo, ktoré prospieva ľuďom a životnému prostrediu. Je dôležité, aby opatrenia boli na úžitok aj a na pomoc sociálne odkázaným, sociálne znevýhodneným komunitám. Návrhy ekologických opatrení by mali reflektovať ekonomické možnosti obyvateľstva a nemali by negatívne vplývať na sociálne postavenie najzraniteľnejších skupín. Tomu by malo zodpovedať budovanie technickej infraštruktúry a realizácie opatrení s plošným pozitívnym dosahom na kvalitu životného prostredia a kvalitu života všetkých obyvateľov bez ohľadu na ich sociálne a ekonomické postavenie.</p> <p>Taktiež v tejto oblasti chceme poukázať na rovnosť príležitostí, aby v zmysle podpory opatrení na zlepšenie energetickej</p>	<p>Politický cieľ 5 obsahuje opatrenia smerujúce k zlepšeniu stavebnotechnického stavu a vybavenia kultúrnych pamiatok a kultúrnej infraštruktúry a intenzívnejšie využívanie nár. kult. pamiatok, historických lokalít a pamiatkových objektov. Typ vlastníctva nie je definovaný.</p> <p>Obnova historických a pamiatkovo chránených verejných budov je navrhovanou aktivitou v rámci Plánu obnovy. Zároveň existujú nástroje v rámci MK SR.</p>

		<p>efektívnosti, či zníženia emisií skleníkových plynov, neboli podporované len verejné budovy či priestranstvá, ale aby bolo umožnené uchádzať sa o podporu a rozvoj aj školským zariadeniam iných zriaďovateľov.</p> <p>Taktiež navrhujeme zaviesť model spolufinancovania a spolupodieľania sa na obnove národných kultúrnych pamiatok, ktoré sú vo vlastníctve cirkví, ale nemôžu produkovať zisk či rozvíjať ekonomický prínos (nakoľko ide sakrálne pamiatky, kostoly, kláštory). Tvoria dominanty miest a obcí a podieľajú sa svojou architektúrou, umiestnením a históriou na rozvoji regiónov a kultúrnom dedičstve celého Slovenska. Navrhujeme tieto budovy zaradiť aj do programu možnosti rekonštrukcie v zmysle napĺňania podpory opatrení na zlepšenie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov.</p>	
13.12.	Tomáš Paciga, resitech s.r.o.	<p>V spoločnosti resitech sa venujeme digitalizácií komunikácie a prepojenia pre obyvateľov v bytových domoch s cieľom skvalitnenia života obyvateľom. Na našej platforme prepájame obyvateľa, správcu, správčovskú spoločnosť, mesto, developera, distribučné siete a maloobchod s cieľom prinášať obyvateľovi užitočné a trefné informácie včas.</p> <p>Potreba komplexnej digitalizácie v bytovkách je viac než potrebná.</p> <p>Správne nastavená digitalizácia v bytovkách od resitech:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Šetrí financie správcovi, správčovskej spoločnosti, developerovi, mestu. Digitalizujeme zastaralé procesy smerom na obyvateľa. 2. Prináša užitočné funkcie obyvateľovi, šetrí jeho čas, financie a stres. 3. Prináša obyvateľovi včasné informácie o výlukách, zmenách a dôležitých oznamoch. 4. Šetrí životné prostredie – resitech svojím riešením plne nahrádza papierovú agendu v bytovkách, najmä: Letáky od maloobchodu, Informácie od správcu, Informácie od mesta, Informácie sused susedovi, Dopyt/ponuka služieb <p>Naše digitálne riešenie zamedzuje tvorbe papierového odpadu, len v BA je to ročne 5000ton. Cez náš systém robíme osvetu v rámci enviromentálneho problému.</p> <p>Cez našu digitálnu platformu obyvatelia v bytovke tvoria</p>	<p>Vzhľadom na vlastnícku štruktúru bytového fondu (cca 91 % vlastní súkromné fyzické osoby) je využívanie uvedených technológií pri správe bytového domu plne na rozhodnutí vlastníkov (v zmysle existujúcej zákonnej úpravy). Je to oblasť súkromných vzťahov, do ktorých štát nevstupuje.</p>

		<p>komunitu, kde žijú spolu v prostredí a tvoria hodnoty. Téma, na ktorú chceme upozorniť je potreba podpory digitalizácie v bytových domoch, podpora tvorby digitálnych komunit, podpora SW aj HW riešení. Niekedy len SW riešenia nestačia, používame úsporné digitálne zobrazovacie zariadenia ako náhradu za papierovú nástenku, cez tento panel obyvatelia čítajú oznamy, hlasujú a podobne. Potreba podpory HW je na kvalitnú digitalizáciu potrebná.</p> <p>Potreba zmeny, úpravy legislatívy, ktorá nám robí problém pri zavádzaní inovatívnych riešení je vecou diskusie. Technologicky sme pripravený na evolúciu v digitalizácii bytových domoch, legislatívne celkom nie.</p> <p>Budeme radi ak môžeme pomôcť posúvať Slovensko dopredu, ďakujem a teším sa na spoluprácu.</p>	
13.12.	ZMOS	<p>Požadujeme doplniť v rámci oblasti na podporu adaptácie na zmenu klímy - obnova zanedbaných a nevyužívaných území a budov v intravilánoch (brownfieldy). Obnova týchto oblastí môže priniesť sociálno-ekonomický prospech pre územie a komunitu vo forme poskytovania verejno-prospešných služieb, komerčných služieb, ďalej podporujú kultúrno-spoločenský život a šetria ďalšie spevňovanie plôch a zastavovanie území. V rámci mestskej udržateľnej mobility riešiť aj prímestskú mobilitu (riešenie problému dopravy mesta a satelitných obcí).</p>	<p>Oblasť prímestskej mobility bola doplnená do návrhu Partnerskej dohody.</p> <p>Obnova zanedbaných a nevyužívaných území a budov v intravilánoch sídiel- súčasná verzia Partnerskej dohody s uvedeným opatrením ráta pri zachovaní pravidla, že obnovené územia budú využité vo verejnom záujme a pri ich revitalizácii sa uplatnia vysoké environmentálne kritériá.</p>
13.12.	Henrich Ondrušek	<p>1. Recyklácia odpadu podporou šrotovného na staré budovy. Zvýšiť recykláciu stavebného odpadu je aj záväzkom EÚ, za ktorým SR výrazne zaostáva. Recykláciou uchránime a) ornú pôdu, b) napomôžeme trhu s nehnuteľnosťami, teda v konečnom dôsledku dostupnosti bývania, c) vytvoríme alternatívu ťaženiu obmedzených zdrojov – hornín. Tejto téme som sa venoval v blogu https://blog.postoj.sk/54178/bytova-vystavbarecyklacia-starych-budov-nie-likvidacia-ornej-pody</p>	<p>Medzi navrhnuté oblasti podpory patrí aj recyklácia odpadov, pričom podpora jednotlivých prúdov odpadov bude vyplývať z cieľov a opatrení stanovených v aktuálne platnom Programe odpadového hospodárstva SR.</p>

		<p>2. Biodiverzita: vznik nových lesných plôch, hájov, lesoparkov, alejí, remíz a vetrolamov, lúk s biodiverzitou kvetenstva, hmyzu, vytvorenie biotopov pre včelstvo (kompenzovať ubúdajúce počty agátov, líp, ovocných stromov, lúčnych kvetov) a vtáctvo.</p>	<p>Podpora aktivít v oblasti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, ktorých súčasťou je aj vznik nových lesných plôch, hájov, lesoparkov, patrí do kompetencie MPRV SR a je riešená samostatne prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a preto do prípravy návrhu Partnerskej dohody daná oblasť nevstupuje. Avšak opatrenia zamerané na budovanie prvkov zelenej infraštruktúry (aleje, remízky, vetrolamy, kvitnúce lúky) budú v rámci Partnerskej dohody SR (2021 – 27) súčasťou podpory v rámci cieľa politiky 2 Ekologickejšia nízkouhlíková Európa, špecifického cieľa „Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb“.</p>
--	--	---	---

3. Hospodárenie s vodou: a) budovanie **vodných nádrží s cieľom** udržať vodu na území Slovenska pre poľnohospodárstvo i ekosystém, b) urobiť dostupnou **kanalizáciu v menších obciach**, ktoré nemajú peniaze ani na projekty, nieto na kanalizáciu.

K bodu a) - Predmetom podpory, ktorá bola v rámci Partnerskej dohody SR (2021 – 2027) navrhnutá v rámci cieľa politiky 2, sú adaptačné opatrenia na zmenu klímy, ktorých funkciou bude zadržiavanie vody v krajine aj s možnosťou jej následného využitia v dobe sucha. Súčasťou adaptačných opatrení, ktoré bude možné v neurbanizovanej krajine realizovať bude napr. obnova a udržateľný manažment mokradí, ako aj inundačných území, vytváranie podmienok pre meandrovanie vybraných vodných tokov, vytváranie remízok. Okrem toho budú podporované aj technické opatrenia, ako napr. suchý polder alebo vsakovacie systémy. Implementácia adaptačných opatrení na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy v oblasti poľnohospodárstva s cieľom zabezpečenia a zachovania vody v pôde je v kompetencii Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. K bodu b) Pripomienka sa týka dôležitej otázky alternatívnych riešení prístupu ku kanalizácii v kontexte hodnoty za peniaze. Z tohto hľadiska bude možné podporiť alternatívne čistenie odpadových vôd, ktoré by stavalo na lokálnej a cenovo dostupnej infraštruktúre. V novom programovom období sa navrhuje na podporu aj nakladanie s odpadovými vodami prostredníctvom prírodných systémov čistenia odpadových vôd, a to najmä v menších obciach do 2000 ekvivalentných obyvateľov (EO) prioritne nachádzajúcich sa v chránených oblastiach. Budovanie verejných kanalizácií môžu obce do 2 000 obyvateľov realizovať najmä za podpory dotácií z Environmentálneho fondu na základe uznesenia vlády SR č. 521 z 23.10.2019 k materiálu „Financovanie rozvoja verejných vodovodov (s dôrazom pre obce do 2 000 obyvateľov) a verejných kanalizácií (s dôrazom pre obce v aglomeráciách do 2 000 ekvivalentných obyvateľov) v Slovenskej republike pre roky 2020 – 2030“, pričom každoročne do roku 2030 bude vyčlenených 50 mil. EUR na rozvoj verejných kanalizácií a verejných vodovodov.

		<p>4. Potravinová sebestačnost podporou ovocných sádov. Podľa zistení z príslušných orgánov, ministerstva a ovocinárskej únie je na zriadenie 1 ha intenzívneho sadu potrebná prvotná vstupná investícia 50 000 – 100 000 EUR, výnosy sa môžu pohybovať od straty do cca 12 000 eur na ha.</p> <p>Ďalším problémom je Slovenský pozemkový fond, ktorému zákon prikazuje spravovať neúmerne veľké plochy pôdy, o.i. z dôvodu možných reštitúcií. Treba a) podporiť zriaďovanie ovocných sádov prvotnými investíciami (a zrušiť následné dotácie – ide o riziko podnikania, existuje možnosť poistenia), b) zmeniť zákon o Slovenskom pozemkovom fonde uvoľniac pôdu pre trh a podnikanie, c) pomocou nových eurofondov urýchliť prebiehajúce pozemkové úpravy odstraňujúce rozdrobenosť pôdy. Úpravy budú mať priaznivý dopad na body 2, 3, 4 tohto príspevku.</p>	<p>Podpora ovocných sádov patrí do kompetencie MPRV SR, ktoré je na úrovni SR gestorom plánovania a implementácie využívania prostriedkov Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ. (Daná oblasť nespadá pod možnosti podpory, ktoré sú navrhované v rámci návrhu Partnerskej dohody)</p> <p>Partnerská dohoda SR 2021-2027 je strategickým dokumentom, ktorý definuje hlavné investičné priority SR pre využívanie zdrojov politiky súdržnosti EÚ v súlade s možnosťami, obmedzeniami a pravidlami, ktoré sú zadefinované na európskej úrovni (v príslušných nariadeniach).</p> <p>Legislatívne opatrenia ani reformné opatrenia nie sú predmetom návrhu Partnerskej dohody.</p>
		<p>5. Zbaviť sa enviromentálnych záťaží (skládka lúženca z bývalej Niklovej huty Sereď)</p>	<p>Riešeniu environmentálnych záťaží bude rovnako ako v súčasnom programovom období 2014-2020 v rámci OP Kvalita životného prostredia venovaná pozornosť a podpora aj v novom programovom období 2021-2027.</p> <p>V rámci cieľa politiky 2 Ekologickejšia nízkouhlíková Európa, budú podporované aj aktivity zamerané na sanáciu environmentálnych záťaží, ich prieskumu a monitorovania v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“ a zákonom č. 409/2011 Z. z. V prípade environmentálnej záťaže GA (010) / Sereď - Niklová huta - skládka lúženca v súčasnosti prebieha proces určovania povinnej osoby, ktorú však komplikujú zložité vlastnícke vzťahy (niekoľko parciel je vo vlastníctve dvoch rakúskych spoločností, ktoré odpad ťažia na metalurgické účely a asi 60 parciel nemá založené listy vlastníctva, t.j. ide o nevysporiadané vlastníctvo viac ako 100 osôb). MŽP SR prostredníctvom Štátneho geologického ústavu D. Štúra zabezpečuje monitorovanie lokality od roku 2013. Riešenie problému spojenej s prašnosťou je možné určením opatrení dvom rakúskym spoločnostiam na parcelách v ich vlastníctve. MŽP SR v súčasnosti hľadá možnosti vykonania okamžitých protieróznych opatrení s cieľom riešenia prašnosti na nevysporiadaných parcelách zo štátneho rozpočtu.</p>

10.12.	Fórum kresťanských inštitúcií	<p>Európska zelená dohoda má pôsobiť ako kompas pri obnove EÚ, ale zároveň podporovať nové formy solidarity s cieľom pomôcť zotaviť sa z krízy. Je potrebné dohodnúť sa na prechode na obehové hospodárstvo a klimaticky neutrálne hospodárstvo, ktoré prospieva ľuďom a planéte. Je dôležité, aby opatrenia boli na úžitok aj chudobným a na pomoc odkázaným a žijúcim v menej rozvinutom prostredí. Opatrenia by mali byť také, aby chudobní neboli vylúčení a aby si bohatí nemohli kúpiť výhody. Napr. nie vstupu do centra mesta za vysokú cenu parkovného, ale jednoducho zavrieť centrum pre všetkých. Na druhej strane treba potom urobiť dobrú technickú infraštruktúru a opatrenia, napr. aj verejnú dopravu zadarmo. Dobrým príkladom je Viedeň, kde 90 percent obyvateľov hovorí, že v meste nepotrebuje auto.</p>	<p>Pomoc zaostávajúcím menej rozvinutým regiónom/územiam je jedným zo základných princípov politiky súdržnosti. K podpore hospodárskeho, sociálneho a územného rozvoja regiónov a k zvyšovaniu kvality života ich obyvateľov majú prispievať aj opatrenia navrhované v rámci cieľa Ekologickejšia nízkouhlíková Európa. Detailnejšie budú opatrenia rozpracované na úrovni OP Slovensko. Možnosť realizácie opatrení/aktivít (oprávnená podpora) je striktno podmienená legislatívou pre politiku súdržnosti EÚ (prijatou na európskej úrovni). Cenová politika MHD patrí do kompetencie jednotlivých miest a dopravných podnikov.</p>
4.12	eustream, a.s.	<p>1. Cieľ politiky súdržnosti PO2 – časť Zdôvodnenie: upraviť: • vysoká energetická náročnosť priemyslu hospodárstva a potreba zavádzania energeticky účinnejších nízkouhlíkových technológií, • nedostatočná pripravenosť energetickej infraštruktúry určenej na prenos / prepravu, distribúciu a skladovanie energie (vrátane plynárenskej infraštruktúry) na zvyšovanie podielu OZE nízkouhlíkových a obnoviteľných zdrojov energie v energonosičoch, napr. pridávaním OZE vodíka a biometánu do zemného plynu doplniť: • nízka miera inteligentných prepojení energetických systémov medzi rôznymi sektormi energetiky (integrácia sektorov) pre efektívne využívanie zdrojov a systémov, • nedostatočná pripravenosť na využívanie malých zdrojov výroby energie a ich pripájanie do distribučných a prenosových sústav (vrátane plynárenských sústav)</p> <p>2. Cieľ PO 2 Podpora opatrení na zlepšovanie energ. efektívnosti a zníženie emisií skleníkových plynov – doplniť: “Podporným opatrením bude....podpora rozvoja regionálnej energetiky vrátane podpory malých zdrojov výroby energie a podpory investícií do distribučných a prenosových sústav (vrátane plynárenských sústav), ktoré umožnia zvýšiť a zefektívniť prepravu /prenos a akumuláciu energie. Pre podporu národnej a medzinárodnej energetiky je nevyhnutné rozvíjať prepravnú a distribučnú infraštruktúru a</p>	<p>Intervencie, ktoré je možné financovať z fondov EÚ sú zahrnuté v návrhu Partnerskej dohody. Z dôvodu znakových obmedzení, zadaných Európskou komisiou, nie je možné do dokumentu Partnerskej dohody uvádzať detailné opatrenia, tie budú ďalej špecifikované v návrhu OP Slovensko.</p>

		<p>zavádzať nízkoemisné technológie v priemysle a energetike vrátane postupnej adaptácie energetickej infraštruktúry na nízkouhlíkové / RES energonosiče.“</p> <p>Očakávané výsledky-doplniť: • podpora investícií do distribučných a prenosových/prepravných systémov pre zefektívnenie prepravy, distribúcie a akumulácie energií, • podpora projektov na znižovanie metánových emisií, • zavádzanie nízkoemisných technológií v priemysle a energetike vrátane postupnej adaptácie energetickej infraštruktúry na nízkouhlíkové / RES energonosiče</p> <p>Upraviť: Rozvoj inteligent. energet. systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e. Podpora pre zariadenia na výrobu, prepravu, distribúciu a skladovanie.....zariadení na využívanie OZE a vodíka</p> <p>Očakávané výsledky- doplniť: • vytvorenie inteligentných prepojení energetických systémov medzi rôznymi sektormi energetiky (integrácia sektorov) pre efektívne využívanie zdrojov a systémov na výrobu, prepravu, distribúciu a skladovanie energie, • príprava energetických sietí na prepravu, distribúciu a skladovanie vodíka. Pozn: Vylúčenie TEN-E projektov z PD 2021 – 27 znemožní splnenie EÚ cieľov za SR do r.2030 najmä v obl. OZE a znižov. emisií skl. plynov a klimat. neutrality do r. 2050.</p> <p>FST (str.26) zmeniť „región“na „kraj“. Doplniť: Množstvo výziev môže svojim významom presahovať rámec uvedených krajov a v odôvodnených prípadoch nie je vylúčený presah FST na úroveň celej SR.</p>	
--	--	---	--